BULLETIN

Nummer 3 • Lente 2023

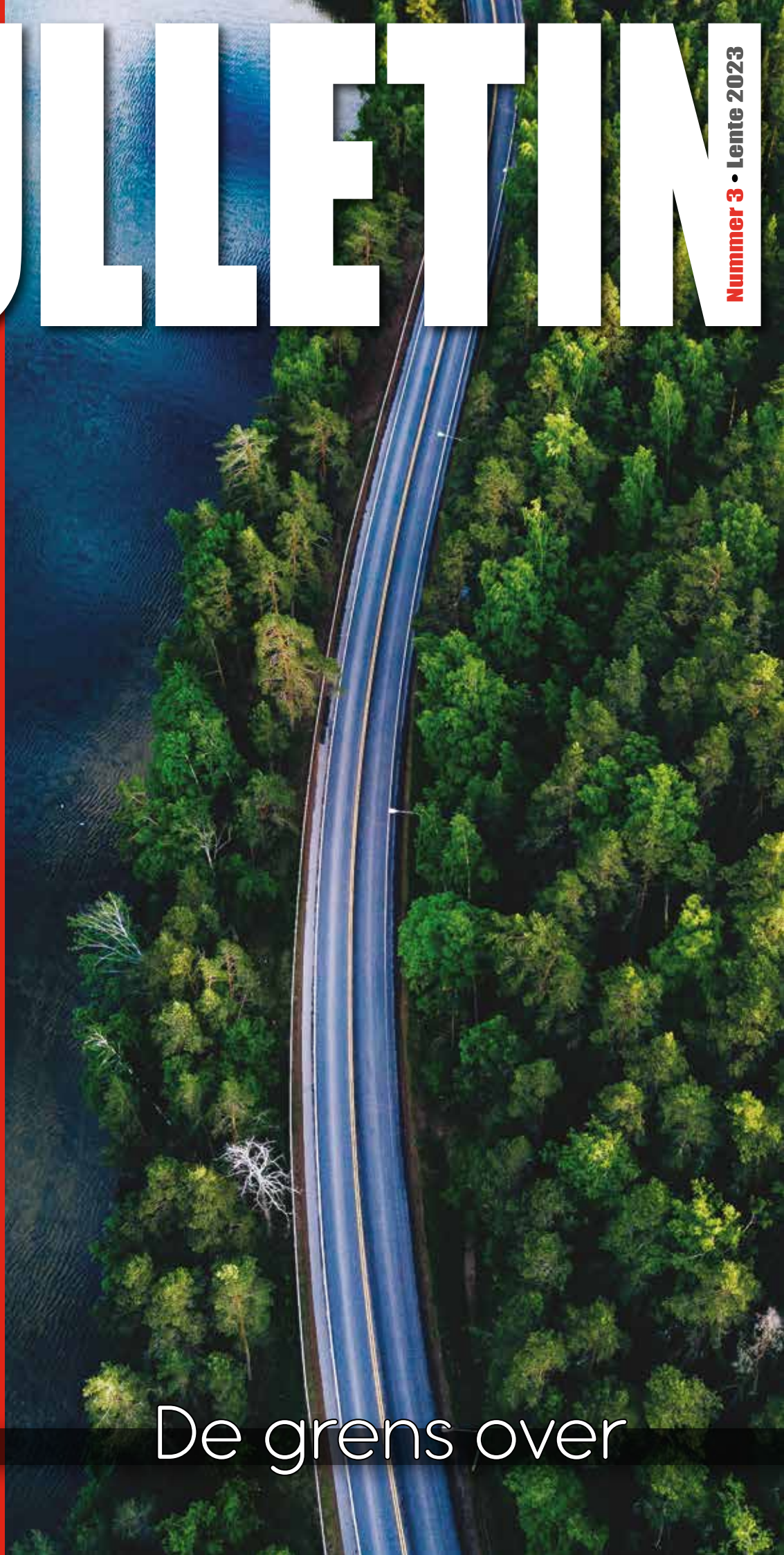

CLIMATE LAW,
THE CHANGE IS NOW

De VN Veiligheidsraad:
ineffectief door het vetorecht?

VAN HELD NAAR VERDACHTE

Interview: Roger Cox

OUT OF THE BOX
Do results in the NBA impact
the stock market?

De LGBTIAQ+-gemeenschap
wereldwijd

AMERIKANISERING IN HET
AANSPRAKELIJKHEIDSRECHT?

Femicide in Europa

De grens over

Stichting Jurist *in* Bedrijf

NORTON ROSE FULBRIGHT

Wherever you are, you're never that far from your first STEP into global law

Norton Rose Fulbright is a global legal practice with more than 50 offices across six continents, among which one in Amsterdam. We are looking for top graduates to start their legal careers with us.

Do you want world-class training as an Associate Trainee, Tax Trainee or Candidate Civil Notary and are you interested in stimulating and challenging work in an inclusive and collaborative environment?

Let's get in touch!

For more information go to:
www.werkenbijnortonrosefulbright.nl

Or contact Kirsten Menger via:
recruitment.amsterdam@nortonrosefulbright.com
or +31 (0)20 462 9490

Law around the world
nortonrosefulbright.com

Banking and finance | Corporate | Energy | Employment | Financial Services
Infrastructure | IP/IT | Litigation and dispute resolution | Notarial Services
Regulatory, compliance and investigations | Tax

VOORWOORD

De grens over

Waarde lezer,

Welkom in alweer het derde JiBulletin van het collegejaar 2022-2023. Op woensdag 15 maart jl. heeft de jaarlijkse Bedrijven- en Instellingendag plaatsgevonden, het was een zeer geslaagde dag voor zowel de kantoren als de studenten! De dag stond ook dit jaar weer in het teken van een laagdrempelige manier om als student kennis te maken met vooraanstaande bedrijven en instellingen en andersom natuurlijk ook. Dinsdag 27 juni zal Jurist in Maastricht plaatsvinden, waarbij we verschillende advocatenkantoren in Maastricht zullen bezoeken. Wil je hier aan deelnemen, houd onze social media dan in de gaten!

Ondertussen heeft de Bulletincommissie achter de schermen hard gewerkt aan de derde editie van het JiBulletin dat nu voor u ligt. Het thema waar we voor gekozen hebben is: 'De grens over'. Waar we de afgelopen edities voornamelijk binnen de landsgrenzen gebleven zijn, nemen we nu een kijkje daarbuiten. In ons dagelijkse leven en het publieke debat lijkt Nederland vaak het centrum van de wereld, maar over de grens gebeurt er ook van alles. Hoe zit het namelijk met het vetorecht in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties? Is dit een groot goed of werkt het het functioneren van dit orgaan juist tegen? Waarom zijn schadeclaims in de Verenigde Staten vaak vele malen hoger dan in Nederland? Wat zijn de motieven om strafrechtelijke processen te starten tegen hulpverleners die zich inzetten om vluchtelingen te helpen? Over dit alles en nog veel meer kunt u in dit JiBulletin lezen.

Wederom vindt u in dit JiBulletin ook weer een interview met een zeer interessant persoon uit de (internationale) juridische wereld. Op pagina 14 kunt u het interview met advocaat Roger Cox lezen. In de laatste jaren vergaarde hij internationale faam als expert op het gebied van klimaatverandering en recht. Cox procedeerde als advocaat in onder andere de Urgenda- en Shell-zaak, waardoor overheden en multinationals werden gewezen op de verantwoordelijkheid die ze hebben met betrekking tot de aanpak van klimaatverandering. Het is een interessant interview geworden en hierbij wil ik Roger Cox nogmaals bedanken voor zijn medewerking!

De gebruikelijke rubrieken zijn ook weer aanwezig in dit JiBulletin. De column werd dit keer verzorgd door Maaike Lustenhouwer, die zich bezighoudt met de internationale wereld van het luchtrecht. Een rechtsgebied dat tijdens de rechtenstudie vrijwel niet aan bod komt maar toch een zeer interessante praktijk kent. In de Greep uit de week van Ton Hartlief krijgt u een kijkje in de keuken van deze hoogleraar privaatrecht en daarnaast advocaat-generaal bij de Hoge Raad. Last but not least, de Out of the Box. Hiervoor vliegen we naar de Verenigde Staten, heeft u ooit nagedacht over het verband tussen de prestaties van NBA-teams en de gevolgen voor de aandelenkoersen van hun sponsoren? U leest het artikel op pagina 28.

Kortom, mijn commissie en ik hebben weer hard ons best gedaan om een mooi JiBulletin voor u samen te stellen. Dank voor uw aandacht en ik wens u veel leesplezier toe!

Josefien Boonen
Voorzitter Bulletincommissie

COLOFON

JiBulletin : 31e jaargang – Nummer 3, Lente 2023

JiBulletin is een uitgave van Stichting Jurist in Bedrijf. De Stichting Jurist in Bedrijf heef tot doel aanstaande juristen te informeren over hun beroepsmogelijkheden, in de ruimste zin des woords.

Redactie:
Josefien Boonen
Bente Philippo
Jeroen Beelen
Frank Wijffels
Florine Roelofs
Loes Blokhuis

Lay out & druk:
Richard Nowakowski
Drukkerij Jansen
B-Hoeselt

Informatie & kopij:
Jurist in Bedrijf
UM/Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Postbus 616
6200 MB Maastricht
Tel: 043-3883106
Fax: 043-3260568

Contactgegevens
Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Op werkdagen tussen 10.00 en 12.00
Tel: 043-3883106
Email: jib@maastrichtuniversity.nl
www.juristinbedrijf.nl

College van advies:
Houthoff
Loyens & Loeff
Norton Rose Fulbright
NautaDutilh
ICTRecht

Met dank aan:
Roger Cox
Maaike Lustenhouwer
Ton Hartlief
Floris Boonen
Karlijn Holleman

Oplage:
900 exemplaren

Volgende verschijningsdatum:
Mei 2023

Alle druk- en spelfouten voorbehouden
© Stichting Jurist in Bedrijf 2022-2023

WIL JIJ VOLGEND JAAR DEEL UITMAKEN VAN HET TEAM VAN STICHTING JURIST IN BEDRIJF?

KOM NAAR ONZE KENNISMAKINGSBORREL OP DINSDAG 2 MEI!

VANAF 20:00U IN DE PREUVERIJ

MAIL JE MOTIVATIEBRIEF EN CV NAAR JIB@MAASTRICHTUNIVERSITY.NL VÓÓR 6 MEI 23:59U

INHOUD

3 Voorwoord Josefien Boonen

6 Climate law, the change is now

9 De VN Veiligheidsraad: ineffectief door het vetorecht?

12 Greetings from... Rome, Italy Karlijn Holleman

14 Interview : Roger Cox

21 Van held naar verdachte

24 Stelling : Anonimiteit op internet moet verboden worden.

28 Out of the box Do results in the NBA impact the stock market?

30 De LGBTIAQ+-gemeenschap wereldwijd

34 Greep uit week van Ton Hartlief

36 Amerikanisering in het aansprakelijkheidsrecht?

39 Oprecht opmerkelijk

41 Femicide in Europa

45 Bijdrage Studieverenigingen

47 Column: Bevlogen over aviation law Door: Maaike Lustenhouwer

Adverteerdersindex

Norton Rose Fulbright	2
NautaDutilh	20
ICTRecht	27
Houthoff	33
Loyens & Loeff	48

CLIMATE LAW, THE CHANGE IS NOW

By: Bente Philippo

Climate change has been keeping the world busy for quite a few years now. Where in het beginning the group of climate change deniers was great, this group seems to be diminishing and making place for a very large group that has great concerns about our environment. In the European Union discussions have been held about how individual countries can contribute to stopping the warming of the earth. In the light of these developments, the climate goals of Paris were drawn up in 2015. Here the agreement was made that the EU must reduce emission by at least 55% by 2030. In 2050 the European Union needs to be climate neutral. The question is, how do different countries in the EU implement these rules in their legislation and how does this take form in practice?

Climate law

Climate law in Europe is a rapidly evolving field of legislation. It encompasses the legal measures taken by governments to reduce greenhouse gas emissions and increase the resilience of their economies to climate change. As more countries implement ambitious climate policies, they must also consider the needs of their citizens and businesses. This means that climate law in Europe must be adapted to meet new challenges, while still protecting the environment and promoting sustainable development. Climate law in Europe has become increasingly important as countries seek to reduce their carbon footprints and meet international commitments on climate change. In this context, it is essential for governments to ensure that their laws are up-to-date, effective, and balanced so that they can achieve their goals without compromising economic growth or social justice. The climate law area is new but has been growing: in the last 10 years, over 50 climate law initiatives have been implemented in 25 European countries. These initiatives range from new national policies to local projects and are focused on increasing renewable energy use, improving energy efficiency, and reducing CO 2 emissions by at least 55% by 2030. Although the EU has a role in shaping climate law at an international level, the European Union also faces a variety of challenges within its own borders.

There are several different pieces of legislation that make up climate law in the EU. The most important of these pieces of legislation is the

European Union Emissions Trading System (EU ETS). The EU ETS operates by setting a cap on the total amount of emissions that can be released by all industries covered by the system. Companies that emit less than their allotted amount can sell their unused emissions allowance to other companies that emit more than their allotted amount. This creates a financial incentive for companies to reduce their emissions. So far, the EU ETS has been the most successful instrument in reducing emissions in the EU. Between 2005 and 2016, the EU ETS reduced emissions by 1.7 billion tonnes, or about 12% of the total emissions reductions achieved by the EU during this period. Another important piece of legislation is the Renewable Energy Directive (RED), which requires member states to source a certain amount of their energy from renewable sources. Finally, the Energy Efficiency Directive (EED) sets targets for member states to increase the efficiency of their energy use. These are just a few of the many different pieces of legislation that make up climate law in the EU. As the issue of climate change grows in importance, it is likely that this area of law will continue to grow in importance as well.

Different countries in the EU

Every country in the European Union (EU) has its own climate law. Depending on the country, these laws might be binding or non-binding. For example, Italy has a binding target to reduce its emissions by 80% by 2050, compared to the 1990 levels. In order to achieve this, Italy has implemented a number of policies and measures, including:

- A carbon tax
- A cap-and-trade system
- Renewable energy targets

Other countries have different climate laws, but all of them are working towards the same goal: reducing greenhouse gas emissions and limiting the effects of climate change.

The United Kingdom has an ambitious climate change target. It has set a legally binding target to reduce its emissions by 80% by 2050, compared to 1990 levels. The UK was the first country in the world to pass a law committing it to this target. To achieve this, the UK has implemented several policies, including a carbon tax, restrictions on coal-fired power plants, and subsidies for renewable energy. Germany is another country that has implemented ambitious climate change policies. It has set a target to reduce its emissions by 40% by 2020, compared to 1990 levels. To achieve this, Germany has introduced several measures, including a carbon tax, a renewable energy target, and a range of subsidies and incentives for energy efficiency. France has also set ambitious targets for reducing its emissions. It has pledged to reduce its emissions by 75% by 2050, compared to 1990 levels. To achieve this, France has implemented a carbon tax, a target for renewable energy, and several subsidies and incentives for energy efficiency. Portugal has a target to reduce its emissions by 80% by 2050, compared to 1990 levels. To achieve this, Portugal has implemented a range of measures, including a carbon tax, a target for renewable energy, and several subsidies and incentives for energy efficiency. In the Netherlands we have agreed upon The Climate Act, which sets legally binding greenhouse gas (GHG) emissions reduction targets for the Netherlands. Specifically, it mandates the government to reduce its total GHG emissions by 95%, compared with a 1990 baseline, in the long run and achieve carbon neutrality in the electricity sector by 2050. It also requires the government to reduce its emissions by 49% by 2030 in the medium run. Lastly, the laws contain provisions for developing an implementation plan, measuring progress, and monitoring compliance and accountability.

> *"The climate law area is new but has been growing: in the last 10 years, over 50 climate law initiatives have been implemented in 25 European countries.*

Greenwashing

What Is Greenwashing?

The term greenwashing was coined in 1986 by Jay Westervelt, a senior environmental manager at an oil company. In a New York Times article, Westervelt defined greenwashing as "the dissemination of misleading information about how a company's products or services save energy or conserve the environment." Greenwashing is the practice of making an unsubstantiated or misleading claim about the

environmental benefits of a product, service, technology, or company practice. Greenwashing is often used to promote the perception that an organization's products, aims, or policies are environmentally friendly. Greenwashing is a form of marketing spin in which green PR or green marketing is deceptively used to promote the perception that a product is eco-friendly, while in reality parts, or the product as whole, was made in an un-environmental friendly way. Companies also use their green products to show and prove that their company is sustainable. In reality the green product is only a few percent of their overall business operations. By portraying their selves in this manner, the costumers will get a wrong image of how sustainable the company is and thus will buy goods from the company thinking that there is not a very high environmental impact. Such activities can include making misleading claims about the environmental benefits of a product or service, or about a company's own environmental practices.

> *"As the issue of climate change grows in importance, it is likely that this area of law will continue to grow in importance as well.*

The problem with Greenwashing

Greenwashing is a problem because it can mislead consumers into thinking that a product is more environmentally friendly than it actually is. This can lead to people making purchasing decisions based on false or misleading information. Greenwashing can also distort the public's perception of what is really necessary to protect the environment. Greenwashing is a particular problem in the area of climate change. This is because the issue of climate change is complex, and because there is a great deal of misinformation and misunderstanding about it. For example, some companies have been accused of greenwashing their products by making false or exaggerated claims about their carbon footprint.

According to environmentalists, greenwashing is a serious problem because it has the potential to undermine public confidence in environmental claims and reduce overall demand for green products and services. It can divert resources away from genuinely sustainable initiatives and can create a "race to the bottom" in which companies make ever-more dubious claims in order to keep up with the competition. There are a number of high-profile examples of greenwashing that have been widely criticized. In 2008, British Airways was accused of greenwashing after it was revealed that the airline was flying empty planes on so-called "ghost flights" in order to preserve slots at London's Heathrow airport. The practice, which emitted thousands of tonnes of carbon dioxide, was described as "the aviation equivalent of leaving the fridge door open".
More recently, Volkswagen was embroiled in a greenwashing scandal after it was revealed that the company had installed "defeat devices" in its diesel cars that cheated emissions tests. These defeat devices made the cars seem to be cleaner than they actually were, while being tested. But in reality, the cars were not cleaner as soon as they hit the road. A mass claim lawsuit was started against Volkswagen, and they were heavily fined for trying to showcase their car as a low emission car while in reality the car did not emit less.

Judicial consequences

Some argue that greenwashing should be made punishable in court, in order to deter businesses from engaging in this misleading and deceptive behavior. There are a few difficulties that would need to be overcome in order to make greenwashing a punishable offense in court. First, there is the issue of proving that the business intended to deceive consumers. Often, businesses will make claims that are technically true, but are misleading in nature. For example, a company may claim that its products are "eco-friendly" because they are made from recycled materials. However, the manufacturing process required to create the product may use harmful chemicals and generate a large amount of pollution. It can be hard to prove that the company knew that their claims were misleading and that they intended to deceive consumers. Another difficulty is that of enforcement. Even if greenwashing were made a punishable offense, it would be difficult to enforce. There are many businesses, and it would be impossible to investigate all of them for potentially misleading claims. It would also be difficult to prove that a business's claims were misleading, as often times there is no clear definition of what qualifies as greenwashing. That being said, there are some benefits to making greenwashing a punishable offense. Doing so would deter businesses from engaging in this behavior, as they would risk being fined or shut down if they were caught. It would also raise awareness of the issue of greenwashing and make consumers more conscious of the environmental claims made by businesses. Overall, making greenwashing a punishable offense in court could help in making consumers more aware of how green the products that they buy really are, so that they can make more educated and greener choices. ■

> *"It would also raise awareness of the issue of greenwashing and make consumers more conscious of the environmental claims made by businesses.*

DE VN VEILIGHEIDSRAAD: INEFFECTIEF DOOR HET VETORECHT?

Door: Jeroen Beelen

Het huidige conflict tussen Rusland en Oekraïne is een van de grootste bedreigingen voor de mensenrechten sinds de Tweede Wereldoorlog. Het conflict veroorzaakte tot nu toe al tienduizenden doden, en nog eens miljoenen mensen zijn door het conflict ontheemd. Een dergelijk conflict eist een internationale aanpak. De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (hierna : Veiligheidsraad) is het aangewezen orgaan om zich over dit conflict te buigen: het is namelijk het primaire orgaan van de Verenigde Naties, dat moet letten op het handhaven van de internationale vrede en veiligheid. Het conflict tussen Rusland en Oekraïne geeft echter de ineffectiviteit van de Veiligheidsraad weer: er is in de Veiligheidsraad geen enkele resolutie aangenomen die het conflict in Oekraïne veroordeeld. Rusland beroept zich bij iedere resolutie over dit onderwerp op zijn vetorecht, waardoor collectieve actie vanuit de Veiligheidsraad onmogelijk wordt gemaakt. Waarom bestaat het zogeheten vetorecht in de Veiligheidsraad en welke invloed heeft dit recht op het functioneren van het orgaan?

Op 25 april 1945 vond de "Conferentie van de Verenigde Naties over Internationale Organisaties" plaats in San Francisco. Op deze conferentie werd het startpunt gemaakt tot oprichting van de Verenigde Naties. Het doel was om met 51 landen een intergouvernementele organisatie op te richten. Deze organisatie zou een samenwerkingsverband zijn tussen landen op het gebied van mensenrechten, internationaal recht, mondiale veiligheid, ontwikkeling van de wereldeconomie en wetenschappelijk onderzoek naar maatschappelijke en culturele ontwikkelingen. Aanleiding van deze conferentie was de Tweede Wereldoorlog. Een grote groep landen erkende het belang van het oprichten van een intergouvernementele organisatie om een einde aan alle oorlogen te maken en meer samenwerking te stimuleren tussen landen op economisch gebied.

Inmiddels zijn de Verenigde Naties uitgegroeid tot een organisatie van 193 lidstaten, waarmee vrijwel ieder onafhankelijk land lid is geworden van deze organisatie. De kernactiviteiten van de Verenigde Naties zijn vrede, duurzame ontwikkeling, mensenrechten, humanitaire missies en internationaal strafrecht. Om de doelen van de Verenigde Naties binnen deze kernactiviteiten te bewerkstelligen, zijn de Verenigde Naties opgedeeld in zes verschillende bestuursorganen: de Algemene Vergadering, de Veiligheidsraad, het Secretariaat, het Internationaal Gerechtshof, de Economische en Sociale Raad en de Trustschapsraad.

Veiligheidsraad

Een van de belangrijkste organen van de Verenigde Naties, is de Veiligheidsraad. De definitie van de Veiligheidsraad volgt uit het Handvest van de Verenigde Naties (hierna: Handvest): "De leden van de Verenigde Naties dragen de verantwoordelijkheid voor de handhaving van de internationale vrede en veiligheid in de eerste plaats op aan de Veiligheidsraad, en stemmen zij erin toe dat de Veiligheidsraad, bij de uitvoering van de uit die verantwoordelijkheid voortvloeiende taken, in hun naam handelt". De Veiligheidsraad is dus verantwoordelijk voor de handhaving van de internationale vrede en veiligheid. Uit het Handvest volgen nog drie doelstellingen van de Veiligheidsraad: het bevorderen van relaties tussen landen, samenwerken bij het oplossen van internationale problemen en het bevorderen van respect voor mensenrechten.

De Veiligheidsraad bestaat uit vijftien leden van de Verenigde Naties. Het bestaat uit vijf permanente leden, en de overige tien landen worden voor

een termijn van twee jaar gekozen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. De vijf permanente leden zijn de Verenigde Staten, China, Rusland, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk. De overige tien leden zijn altijd drie Afrikaanse landen, twee Aziatische landen, twee landen uit Latijns-Amerika, een land uit Oost-Europa en twee landen uit de restgroep, die bestaat uit West-Europa, Canada en Oceanië. Door dit afwisselingssysteem gebeurt het niet vaak dat een land, dat geen permanent lid is, zitting mag nemen in de Veiligheidsraad. Zo heeft Nederland, sinds de oprichting van de Veiligheidsraad in 1945, in totaal 10 jaar zitting mogen nemen in de Veiligheidsraad.

> *“Wanneer men kijkt naar de regels van staatsaansprakelijkheid in het internationale recht, heeft ieder land de verplichting om een illegitieme oorlog, genocide of misdaad tegen de menselijkheid te beëindigen.*

Zoals eerder in dit artikel aangehaald, heeft de Veiligheidsraad als primaire taak de handhaving van de internationale vrede en veiligheid. De besluiten die de Veiligheidsraad aanneemt worden resoluties genoemd. Met de aangenomen resoluties kan de Veiligheidsraad vergaand optreden tegen mogelijke bedreigingen van de internationale vrede. Zo heeft de Veiligheidsraad de mogelijkheid om bepaalde maatregelen voor te stellen. Deze voorgestelde maatregelen zijn volgens internationaal recht niet bindend. Verder kan de Veiligheidsraad ook bepaalde maatregelen opleggen. Deze opgelegde maatregelen zijn volgens internationaal recht wel bindend. De maatregelen die de Veiligheidsraad kan opleggen, bieden haar ingrijpende mogelijkheden; de Veiligheidsraad kan ten aanzien van landen sancties opleggen en kan zelfs gebruik maken van militair geweld.

Vetorecht in de Veiligheidsraad

Om een besluit in de Veiligheidsraad aan te nemen, moeten minimaal negen leden van de Veiligheidsraad voor stemmen. Wanneer men naar artikel 27 lid 3 van het Handvest kijkt, ziet men dat er bij de eis van minimaal negen stemmen nog een extra eis wordt gesteld: onder de negen leden die voor stemmen, moeten de “permanente leden” zich bevinden. In dit artikel ligt dus de basis van het vetorecht: de permanente leden kunnen het aannemen van een resolutie blokkeren door tegen te stemmen en ze kunnen zich hierbij beroepen op hun vetorecht.

Maar waarom bestaat er een dergelijk vetorecht? Bij het oprichten van de Verenigde Naties in 1945 behielden de grootste mogendheden in die tijd voor zichzelf het recht van veto. Deze grote mogendheden bestonden op dat moment uit de winnaars van de Tweede Wereldoorlog: Frankrijk, de Sovjet-Unie, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Deze landen bezaten een dergelijk vetorecht ook in de Volkenbond, die eigenlijk gezien kan worden als de voorloper van de Verenigde Naties. Bij de conferentie tot oprichting van de Verenigde Naties werd aangenomen dat de grote mogendheden, die het vetorecht bezaten, deze niet zouden gebruiken om de werking van de Veiligheidsraad te blokkeren, zeker niet als het ging om zaken als het handhaven van de internationale vrede en veiligheid. Dit uitgangspunt werd bij het tot stand komen van het Handvest al neergelegd in een akkoord, het zogeheten “San Francisco Statement”.

Het vetorecht is sinds de oprichting van de Veiligheidsraad wel wat anders geïnterpreteerd dan uit de tekst van het Handvest voortvloeit. Zo wordt de onthouding van een permanent lid bij een stemming over een resolutie niet gezien als gebruik van het vetorecht. Deze interpretatie is in theorie in strijd met het Handvest, aangezien het Handvest vereist dat de permanente leden van de Veiligheidsraad voor moeten stemmen alvorens de Veiligheidsraad een resolutie kan aannemen.

Illegitiem gebruik van het vetorecht

Wanneer men naar de cijfers met betrekking tot het vetorecht kijkt, is duidelijk te zien dat de Verenigde Staten en Rusland zich verreweg het meest op hun vetorecht beroepen. Sinds de invoering van het vetorecht in 1945, maakten Rusland en de Verenigde Staten samen al zo’n 200 keer gebruik van het recht. In de laatste jaren beroept ook China zich steeds vaker op het vetorecht, terwijl het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk dit sinds 1989 niet meer hebben gedaan.

Maar is er echt geen beperking op het gebruik van het vetorecht? In

theorie wel. Wanneer men kijkt naar de regels van staatsaansprakelijkheid in het internationale recht, heeft ieder land de verplichting om een illegitieme oorlog, genocide of misdaad tegen de menselijkheid

> *Er is geen excuus voor een permanent lid van de Veiligheidsraad om zijn vetorecht te misbruiken om een geallieerd regime te beschermen tegen het afleggen van verantwoording.*

te beëindigen. De resolutie in de Veiligheidsraad van 25 februari 2022, die de Russische inval in Oekraïne veroordeelde, werd niet aangenomen door een veto van Rusland zelf. Het veto is hiermee in theorie onrechtmatig, aangezien Rusland hiermee wegloopt van zijn verplichting om een illegitieme oorlog te beëindigen. Dit was niet de eerste keer dat Rusland op een onrechtmatige manier gebruik maakte van zijn vetorecht. In 2017 werd er in de Veiligheidsraad gestemd over een resolutie, die een onderzoek zou instellen naar het gebruik van chemische wapens van het Syrische regime op eigen grondgebied. De uitkomst van deze stemming was helaas voorspelbaar: Rusland sprak zijn vetorecht uit. De andere landen in de Veiligheidsraad waren teleurgesteld, maar niet verrast door de uitslag. Het was namelijk niet de eerste keer dat Rusland zijn vetorecht inzette om het Syrische regime te beschermen, dat al jarenlang een trouwe bondgenoot is van Rusland.

Niet alleen Rusland is schuldig aan het illegitieme gebruik van het vetorecht. De Verenigde Staten gebruikten in de afgelopen decennia meerdere malen zijn vetorecht om een bondgenoot de hand boven het hoofd te houden. De Verenigde Staten hebben in totaal 42 keer gebruik gemaakt van hun vetorecht, om anders unanieme resoluties over Israël tegen te houden. Stephen Zunes, hoogleraar politicologie aan de Universiteit van San Francisco, zegt hierover: "Er is geen excuus voor een permanent lid van de Veiligheidsraad om zijn vetorecht te misbruiken om een geallieerd regime te beschermen tegen het afleggen van verantwoording".

Afschaffing

In de praktijk blijkt dus dat China, Rusland en de Verenigde Staten bereid zijn om hun vetorecht te gebruiken voor hun eigen geopolitieke belangen. Hoewel het internationaal recht voorziet in specifieke veto-beperkingen, hebben de drie bovengenoemde landen hier in de praktijk maling aan. Om het slechte functioneren van de Veiligheidsraad aan te pakken, is er dus behoefte aan het invoeren van formele veto-beperkingen. Naar aanleiding hiervan komen er ook binnen de Verenigde Naties steeds meer geluiden op om het vetorecht voor de permanente leden aan te passen of zelfs af te schaffen. In 2022 werd in de Algemene Vergadering een eerste stap gezet om het uitspreken van een veto in de Veiligheidsraad te ontmoedigen. De resolutie, die in de Algemene Vergadering werd aangenomen, stelt dat wanneer een permanent lid van de Veiligheidsraad zijn veto uitspreekt, deze zich binnen tien dagen moet verantwoorden voor alle vertegenwoordigers in de Algemene Vergadering. Dit is een stap in de goede richting, aangezien het uitspreken van een veto voorheen in alle beslotenheid gebeurde in de Veiligheidsraad.

Het onvermogen van de Veiligheidsraad om in bepaalde kwesties op te treden, kan alleen opgelost worden wanneer het vetorecht voor de permanente leden wordt afgeschaft. Dit is echter in de praktijk moeilijk voor elkaar te krijgen. Het vetorecht brengt namelijk voor de permanente leden met zich mee, dat ze voorgestelde wijzigingen in het Handvest mogen vetoën. Voor de afschaffing van het vetorecht zou het Handvest aangepast moeten worden. Wanneer er in de toekomst een voorstel op tafel ligt om het vetorecht in de Veiligheidsraad af te schaffen, kunnen dezelfde landen die het vetorecht bezitten dit voorstel vetoën. Rusland en de Verenigde Staten hebben meerdere malen aangegeven dat zij niets voelen voor het afschaffen van het vetorecht. Dit is logisch: een afschaffing van het vetorecht zou een minder grote invloed betekenen voor deze landen op het wereldtoneel. Tenzij alle permanente leden van de Veiligheidsraad zelf instemmen met de afschaffing van het vetorecht, zijn de initiatieven die nu op tafel liggen helaas hopeloos.

Conclusie

Het huidige gebruik van het vetorecht in de Veiligheidsraad laat de zwakte van de Verenigde Naties als instituut zien. De lijst van massale wreedheden, waarbij de Veiligheidsraad als machtigste orgaan van de Verenigde Naties niet heeft opgetreden, wordt steeds langer. Rwanda, Soedan, voormalig Joegoslavië, Syrië en recentelijk Oekraïne zijn allemaal voorbeelden van landen waar zich op grote schaal humanitair leed afspeelde, en waarbij de Veiligheidsraad had moeten ingrijpen. Het toekomstperspectief, met betrekking tot dit onderwerp, ziet er helaas niet rooskleurig uit. Door de huidige conflicten in de wereld is het vetorecht een handig instrument voor de grote ideologische machtsblokken om hun invloed uit te oefenen op de internationale politiek. Gaat de Veiligheidsraad ingrijpen wanneer China mogelijk Taiwan binnenvalt? Gaat de Veiligheidsraad ingrijpen bij mogelijke mensenrechtenschendingen in de Gazastrook door Israël of zetten de Verenigde Staten hun vetorecht in? Gaat de Veiligheidsraad ingrijpen wanneer er chemische wapens worden gebruikt in Oekraïne? Allemaal vragen die je bij voorbaat al kunt beantwoorden: de Veiligheidsraad gaat niet ingrijpen. Het vetorecht is een blok aan het been voor de Veiligheidsraad, die zich eigenlijk moet opstellen als beschermheer van de internationale vrede, stabiliteit en veiligheid. Een conflictrijke wereld als de onze vraagt nu eenmaal constant om actie van de Veiligheidsraad. Zolang het vetorecht bestaat, zal de Veiligheidsraad haar eigen doeleinden niet kunnen waarmaken. ■

Greetings from... Rome, Italy

Could you tell us something about yourself?
My name is Karlijn Holleman, I am 21 years old and I am in my third year of studying law at Maastricht University. Besides my studies I am active in student life, and I have a job as a barista in a coffee bar.

Where are you located now and why did you choose this location?
I am living in Rome for six months and I am studying at Luiss University. I chose Rome because I felt it was more relevant to my studies to study in Europe, since I am particularly interested in international relations and criminal justice. Also, the culture and climate attracted me, and I thought it would be fun to learn a new language.

What courses are you taking there and how do you like studying abroad?
I am taking two courses at the Law Faculty; European Criminal Law and The Protection of Human Rights in Europe, and two courses at the

Faculty of Political Science; Gender Politics and Nudging: Behavioural Public Policies. I really enjoy studying abroad so far, because you get the chance to meet new people, and take courses that are different from those in the Netherlands.

What do you think is the biggest advantage of taking classes abroad so far?
The great thing about taking classes abroad is that you get to discuss certain issues with people from different backgrounds. Very different topics come up and are looked at from a different point of view. The approach of the university here is also very different from that in Maastricht, we mainly get lectures and occasionally guest speakers come along. Of course, it is also a great advantage that you discover a new city, get to know many people and enjoy everything the city has to offer.

Can you give us a peek into your weekly schedule?
I start the week with a coffee at a cafe near the university. At 11 am I have class on campus, then I have some lunch in the city, before taking another online class in the evening. You don't eat here until about nine o'clock, so around 6 we often do an aperitivo on the terrace with some friends, and after that we have dinner. Tuesday I have two online classes with some free time in between, and at 6 I still have class on campus. Wednesday I have classes on campus all day, and in between I often have lunch outside with some friends. Wednesday night we have dinner with some friends and usually go out. Thursday I only have 1 class on campus, and then my weekend begins. On weekends we go out for dinner a lot, we walk around town and sit on the terrace. In the evening we go out in a bar or club.

Would you recommend anyone to go abroad and would you like to stay there longer?
I would definitely recommend studying abroad, because I think you get to know a lot of new people this way. When you arrive you have no idea what to expect, but within no time you build a life and it feels like home. You do things that are sometimes out of your comfort zone, and you learn a lot from going to an unfamiliar place on your own. You also start adjusting to the rhythm in the country, your life is completely different from life in the Netherlands. Fortunately, I've only just arrived here, so I can enjoy life here for another 5 months, and maybe I'll stay for another month in the summer! ■

INTERVIEW : ROGER COX

Door:
Jeroen Beelen en Bente Philippo

Roger Cox (55) is advocaat en partner bij Paulussen advocaten in Maastricht. In de laatste jaren vergaarde hij internationale faam als expert op het gebied van klimaatverandering en recht. Cox procedeerde als advocaat in onder andere de Urgenda- en Shell-zaak, waardoor overheden en multinationals werden gewezen op de verantwoordelijkheid die ze hebben met betrekking tot de aanpak van klimaatverandering. Verder is Cox de oprichter van de Planet Prosperity Foundation, een stichting die werkt voor maatschappelijke en economische verduurzaming. Eind januari hadden wij een gesprek met de heer Cox voor een interview in het Bulletin, waarin hij onder andere vertelde over zijn studententijd, zijn werk als advocaat en de toekomst van het klimaatrecht.

> ***Ik was helemaal niet bezig met klimaatrecht tijdens mijn studie.***

Hoe heeft u uw studententijd ervaren en hoe bent u terechtgekomen waar u nu bent?

Ik vond mijn studententijd een hele leuke en bijzondere tijd. Ik heb in Leiden gestudeerd en was lid bij een studentenvereniging. In Leiden woonde ik in eerste instantie in een huis met 24 verenigingsgenoten, wat erg gezellig was. Ik ben begonnen met politicologie en ben in het tweede jaar Nederlands recht erbij gaan doen. Politicologie heb ik uiteindelijk laten vallen omdat rechten mij meer aansprak. Ik heb in mijn studententijd stage gelopen in de advocatuur. Dit beviel mij erg goed. Na mijn studie ben ik bij Houthoff terechtgekomen, waar ik 8 jaar heb gewerkt, op verschillende secties. Bij Houthoff kwam ik uiteindelijk terecht bij de vastgoedsectie. Hier hield ik me bezig met onder andere stadsontwikkelingsprojecten en publiek- private samenwerkingen. Dit was dus ook het domein waar ik in zat toen ik met mijn gezin naar Limburg verhuisde.

In Limburg ben ik bij Paulussen een vastgoedpraktijk begonnen, waarbij ik met name voor regionale overheden optrad bij gebiedsontwikkelingen. Ik zat vier à vijf jaar in Limburg toen ik in 2006 de documentaire "An Inconvenient Truth" van Al Gore zag. Via deze documentaire wilde Al Gore een publiekscampagne opzetten om mensen duidelijk te maken hoe groot het klimaatprobleem is. Toen ik deze documentaire zag viel ik zowat van mijn stoel: ik besefte toen voor het eerst de enorme ernst en omvang van het klimaatprobleem. Toen ik mij meer in het klimaatprobleem ging verdiepen, en het probleem beter begreep, ben ik eind 2006

gaan nadenken over de vraag wat ik als advocaat, als persoon en wij als advocatenkantoor konden betekenen voor het oplossen van dit probleem. Dit moment is eigenlijk het startpunt geweest van waar we nu mee bezig zijn.

Was u tijdens uw studie bovengemiddeld geïnteresseerd in het klimaatrecht?
Helemaal niet. Ik ben wel van jongs af aan een natuurmens geweest. Ook maakte ik me al vroeg zorgen om milieuproblematieken die je als jong mens begrijpt, zoals olievervuiling en ontbossing bijvoorbeeld, maar niet over problemen en zaken waar we het nu over hebben zoals CO2 of stikstof. Dit soort onzichtbare chemische vervuiling was voor mij te abstract. In mijn studententijd was ik vooral bezig met een hoop lol maken en zorgen dat ik mijn vakken goed haalde. Ik ging niet veel naar college, wat in de tijd toen ik studeerde ook niet echt hoefde. Pas wat later in de studie werden bepaalde onderdelen van het curriculum verplicht. Ik vond de studie altijd heel begrijpelijk en had er niet veel moeite mee. Ik heb voor mijn studie dus nooit teveel hoeven doen. Ik wilde graag bij een groot kantoor werken en heb het daar ook erg naar mijn zin gehad. Het zijn veelal jonge mensen waarmee je samenwerkt en het was dan ook een vloeiende en automatische overgang van het studentenleven naar het werkende leven. Ik wilde hard werken en lol maken, maar voor dat laatste was eigenlijk weinig tijd. Er werd heel hard gewerkt bij die grote kantoren. Ik denk ook wel harder dan nu. Ik denk dat nu de balans wat beter is, en dat er meer begrip is voor de vraag: wat kan je allemaal in een week doen? Wij zaten meestal ook in het weekend op kantoor. Dit was ook een beetje de cultuur. Als je op maandagochtend op kantoor kwam, en je was niet op kantoor gezien in het weekend, werd je daar door kantoorgenoten op aangesproken.

Voor mij was de reden voor de gevoelde werkdruk als advocaat-stagiair dat je al vrij snel veel verantwoordelijkheid krijgt in de advocatuur, en dat je in het begin nog niet goed weet hoeveel tijd je voor iets nodig hebt. Een student-stage in de advocatuur is eigenlijk niet te vergelijken met het werk als advocaat-stagiair. Bij een student-stage krijg je een onderwerp waar je een stukje over mag schrijven en ga je bijvoorbeeld mee naar de rechtbank om eens te kijken hoe het er daar aan toe gaat. Maar als advocaat-stagiair krijg je hele dossiers op je bord en moet je veel zelf uitzoeken, zij het onder begeleiding.

Terug naar je vraag, ik was helemaal niet bezig met klimaatrecht tijdens mijn studie. Ik had hoge cijfers tijdens mijn propedeuse en mocht toen in een soort klasje voor beste studenten, waarbij je verdiepend les kreeg. Ik werd op een onderwerp ingedeeld dat te maken had met ontwikkelingshulp en recht. Ik dacht: ''hier ga ik mijn tijd toch niet aan besteden''. Ik zat toen in een totaal andere mindset.

Hoe zit dit nu, bent u in uw privéleven heel erg bezig met verduurzaming?
Absoluut. Ik ben met het klimaatrecht begonnen omdat ik zag dat er echt een systeemverandering nodig is. Ik zag dat overheden en grote private partijen zoals multinationals de leiding moeten nemen in het transformeren van onder andere ons energiesysteem. Zij hebben daar ook een juridische verplichting toe en kunnen hun verantwoordelijkheid niet op de burger afschuiven. Je financiële macht, lobbymacht en verandermacht als burger is niet te vergelijken met de macht die bijvoorbeeld een multinational heeft. De burger heeft geen juridische verplichting maar hooguit een morele verplichting om met het klimaat rekening te houden. We zijn helaas met ons allen teveel aan het navelstaren, teveel met onszelf bezig en te weinig met belangrijke maatschappelijke doelen. Dit terwijl we met elkaar verbonden zijn in een sociaal contract, waarvan het recht een belangrijk onderdeel uitmaakt. We zijn verbonden in een samenleving die gebouwd is op gedeelde normen en waarden. Daar ligt onze basis. Het mensenrechtenrecht en onze grondrechten zijn hier een belangrijk onderdeel van. Dat betekent dat je ook moet nadenken over het leven dat je leidt en wat de consequenties van je keuzes zijn voor anderen. Dit is ook een van de redenen waarom wij thuis veganisten zijn geworden, terwijl ik eigenlijk gewoon een vleeseter pur sang ben. Niks zo lekker als een barbecue met een biertje erbij. Maar als je ziet welke destructie deze manier van leven met zich meebrengt, dan maak je keuzes. Die keuzes maken wij ook thuis. Dus dat is zeker belangrijk.

> *“Ik ben met het klimaatrecht begonnen omdat ik zag dat er echt een systeemverandering nodig is.*

Maar het is uiteindelijk niet de eindoplossing. Waar we voor moeten uitkijken is dat we niet de consument eindverantwoordelijk gaan houden voor het klimaatprobleem. Dat is wat bedrijven ons proberen aan te praten. Grote olie- en gasbedrijven zeggen dat zij weinig aan het probleem kunnen doen, en dat de verantwoordelijkheid primair bij de overheid en de consument ligt. Dat is een weldoordachte strategie om zelf niet te hoeven veranderen. De overheid en politiek kunnen ze namelijk heel goed bespelen, omdat ze hier veel invloed op hebben. De bal bij de consument neerleggen is ook makkelijk en levert voor hun fossiele businessmodel geen gevaar op. Hoe kunnen consumenten immers veranderen als de grote energiebedrijven van de wereld alleen maar olie en gas aan hen blijven aanbieden, en nauwelijks in duurzame alternatieven investeren? We worden door het grote bedrijfsleven structureel op het verkeerde been gezet. Op die manier zorgen ze er ook voor dat we als burgers naar elkaar gaan wijzen als het om het maken van keuzes gaat. Zo polariseer je een

samenleving. De ene burger wijst de andere aan, 'moet jij niet ook wat anders gaan doen?'. Het leidt onze aandacht weg van degenen die werkelijk verantwoordelijk zijn voor het klimaatprobleem: de overheid en het grote bedrijfsleven.

In een recente uitspraak is Shell veroordeeld om de CO2-reductie te verwezenlijken, maar hoe kijkt u tegen bestuurdersaansprakelijkheid aan in het klimaatrecht?
Even terug naar de basis. We hebben het vennootschapsrecht. Dit is onder andere bedoeld om mensen die economische activiteiten willen ontwikkelen, in beginsel te vrijwaren van aansprakelijkheden. Het is een middel om economische activiteiten te stimuleren en om mensen die deze economische activiteiten uitvoeren te beschermen. Dus je kunt niet zomaar als bestuurder, naast de vennootschap, aansprakelijk gehouden worden. Er moet dan echt sprake zijn van bijzondere redenen. Een van die bijzondere redenen is de situatie dat je als bestuurder weet of behoort te weten dat de vennootschap verplichtingen aangaat die de vennootschap niet zal kunnen voldoen.

> *"We proberen met onze rechtszaken overheden en bedrijven tot beter klimaatbeleid te dwingen.*

Bij klimaatverandering is van belang dat de schade die aan de wereld wordt toegebracht, enorm groot is en steeds groter wordt naarmate de aarde verder opwarmt. De schade keert ook nog eens ieder jaar weer terug. Of het nu gaat om extreme droogte en hitte, schade aan gewassen of steden die onder lopen, het keert jaarlijks terug. Die schade gaat zo groot zijn dat iedere vennootschap die daar een juridisch relevante invloed op heeft, deze schade nooit kan compenseren. Dit is een verplichting

waaraan deze vennootschappen nooit kunnen voldoen, ook niet als de schade slechts pro rata vergoed zou hoeven worden; dat wil zeggen pro rata naar hun bijdrage aan het klimaatprobleem.

Bestuurders van dit soort grote bedrijven roepen daarmee mogelijke aansprakelijkheden over hun vennootschap af waarvan ze moeten weten en begrijpen dat de vennootschap die aansprakelijkheden niet aan zal kunnen. In zo'n geval lopen de bestuurders zelf ook risico's op bestuurdersaansprakelijkheid, zowel extern naar de gedupeerden toe als intern naar de aandeelhouders toe.

We proberen met onze rechtszaken overheden en bedrijven tot beter klimaatbeleid te dwingen, ook om te voorkomen dat we achter personen en vennootschappen aan moeten rennen om ze aansprakelijk te houden voor de schade. We willen die schade juist zoveel mogelijk voorkomen. Dit is waarom wij ons meer richten op preventieve acties. We hebben daarom zowel in Nederland als België de rechter gevraagd om overheden het bevel te geven om te zorgen dat de nationale emissies in voldoende mate worden teruggedrongen. Dat is hetzelfde wat we bij Shell hebben gevraagd. We vragen niet om geld. We zeggen alleen dat er een maatschappelijke verantwoordelijkheid is voor Shell als grote systeemspeler,

> *"De Urgenda-zaak heeft het klimaatrecht een enorme boost gegeven.*

die controle heeft over 2% van de mondiale emissies, om daarvoor verantwoordelijkheid te nemen en de emissies terug te dringen om schade te voorkomen en mensenrechtelijke schendingen tegen te gaan. Dat laatste met een verwijzing naar de artikelen 2 en 8 EVRM die door klimaatverandering in het geding zijn.

We proberen natuurlijk ook te laten zien hoe het recht zich kan ontwikkelen in onder andere de relatie tot de bestuurders van dat soort grote vennootschappen. We proberen hen eigenlijk te laten inzien wat de ontwikkelingen in het recht zullen of kunnen zijn, en welke repercussies dit voor hen kan hebben. Op het moment dat de paradigmashift straks heeft plaatsgevonden, kijken we als samenleving ook anders terug op hoe zij nu handelen. We zullen als samenleving dan ook kritischer zijn dan we nu zijn. Dat is ook iets waar je rekening mee moet houden. Op het moment dat duidelijk wordt wat er nu gaande is, zullen we daar over 20-30 jaar heel anders tegenaan kijken en er zal dan nog minder clementie zijn voor het huidige gedrag.

Mocht u het interessant vinden, Roger Cox en Milieudefensie hebben een brief over bestuurdersaansprakelijkheid in het klimaatrecht geschreven gericht aan de bestuurders van Shell. Deze is terug te vinden via de QR-code onderaan bladzijde 19.

Denkt u dat de normativiteit in de samenleving al is veranderd sinds onder andere de Urgenda- en de Shell-zaak?
Het parlementaire debat is absoluut veranderd. Het gaat nu in het parlement feitelijk alleen nog maar over wat we moeten doen om bepaalde klimaatdoelen te halen. Er is geen discussie meer over óf we een klimaatdoel moeten halen. Onze rechtscolleges hebben duidelijk aangegeven dat het voorkomen van gevaarlijke klimaatverandering nodig is voor de bescherming van de mensenrechten, wereldwijd en ook in Nederland. De politiek in Nederland moet de mensenrechten tegen dat gevaar beschermen door via goed nationaal klimaatbeleid een adequate en proportionele bijdrage te leveren aan het mondiale klimaatdoel. Het debat heeft dus ook een hele zware lading gekregen: het gaat om onze meest fundamentele rechten zoals het recht op leven. De Urgenda- en Shell-zaak hebben het debat ook over de grenzen beïnvloed, onder andere omdat er nu ook allerlei zaken worden gewonnen in andere landen. De relatie tussen klimaatverandering en mensenrechten is internationaal gezien inmiddels een voldongen feit. Recentelijk heeft het Hooggerechtshof in Brazilië zelfs geoordeeld dat het klimaatverdrag van Parijs een mensenrechtenverdrag is.

Aan de andere kant krijgt alles wat een beweging is ook altijd een tegenbeweging. Je ziet nog steeds pogingen van klimaatontkenners om te proberen het debat te beïnvloeden. Een partij die daar natuurlijk ook een beetje van leeft is een partij als Forum voor Democratie. Het klimaat ontkennende geluid ruist op die manier toch nog een beetje rond in het parlement. Over de gehele breedte is dat geluid echter verstomd. Internationaal gezien is het belang van dit onderwerp common knowledge geworden. De Urgenda- en de Shell-zaak hebben daar zeker aan bijgedragen.

U heeft als advocaat opgetreden in meerdere omvangrijke zaken, zoals bijvoorbeeld een Shell-zaak waar veel media aandacht bij komt kijken. Bereidt u zich op een zaak van zo'n omvang anders voor dan andere zaken?
Het is iedere advocaat denk ik ingegeven om iedere zaak zo goed mogelijk te willen doen. Maar op het moment dat er zoveel op het spel staat, controleer je iets niet twee keer, maar vier of vijf keer. De hoeveelheid aandacht en energie die in zo'n zaak gaat zitten, is evident groter omdat de zaak groter is en er zoveel op het spel staat. Uiteindelijk behandelen we dit soort grote zaken op een intensiteitsniveau dat niet gebruikelijk is bij een andere zaak, terwijl het intensiteitsniveau normaal gesproken al hoog ligt. Het neemt gewoon alle dagen en alle uren van je leven in beslag.

> *"Als we nog 10 jaar op de verkeerde manier doorgaan is het spel gewoon gespeeld.*

U heeft in 2011 een boek geschreven, 'Revolutie met recht'. Hoe bent u op het idee gekomen om dit boek te schrijven?
Ik had de documentaire van Al Gore gezien, maar ook de documentaire ''afval is voedsel'' van VPRO-tegenlicht, die in 2006 werd uitgezonden. Die documentaire gaat eigenlijk over de oplossing van het klimaatprobleem. Het gaat niet alleen over de verduurzaming van ons energiesysteem, maar ook over de totale verduurzaming van ons economisch systeem. De documentaire laat zien dat we een circulaire economie moeten creëren en dat dit de enige weg voorwaarts is.

Tot 2011 ben ik bezig geweest met mezelf te verdiepen in het klimaatvraagstuk en de circulaire economie. Ik heb toen samen met mijn echtgenote ook een eigen stichting opgericht. Ik ben in die periode dus meer bezig geweest als bezorgde burger dan als advocaat. Ik deed dit naast mijn werk in de advocatuur. Met de stichting hebben wij bijvoorbeeld die documentaire over het klimaat een hele maand gratis in 20 bioscopen laten draaien. Ook hebben we een groot event in het MECC in Maastricht georganiseerd in het teken van de circulaire economie. Tegelijkertijd begon ik mij af te vragen: hoe kan het dat alle landen weet hebben van het klimaatprobleem, maar dat er niks gebeurt. Wat houdt dit dan tegen: de technologie is er, het bewustzijn is er, maar uiteindelijk gebeurd er niks. Vervolgens kwam ik onder meer uit op de invloed van grote bedrijven op de politiek en de publieke opinie, een invloed die desastreus is voor de klimaataanpak.

Allerhande inzichten die ik inmiddels had opgedaan waren zulke eye-openers voor mij dat ik vermoedde dat dit ook voor anderen zou gelden. Ook had ik inmiddels mijn gedachten gevormd over hoe het recht de status quo zou kunnen doorbreken en een groene revolutie in gang zou kunnen zetten. Dit door gebruikmaking van de maatschappelijke zorgplicht en het mensenrechtenrecht. Mijn echtgenote heeft toen meermaals gezegd dat ik al deze dingen een keer op papier moest zetten. In 2011 ben ik daarom begonnen met het schrijven van Revolutie met recht. Ik zag dat als waarschijnlijk mijn laatste wapenfeit op het gebied van klimaatverandering en duurzaamheid, want ik was qua eigen energie eigenlijk op vanwege de drukke jaren die ik achter de rug had. Ik dacht toen, ik schrijf dat boek en dat gooi ik over de spreekwoordelijke schutting. Daarna ga ik mijn eigen leven weer leiden, tenzij dit boek een eigen dynamiek gaat creëren. Ik was inmiddels ook wel zover dat ik vond, dat wanneer het idee van revolutionaire rechtszaken niet door anderen omarmd zou worden, het kennelijk geen goed idee was.

Dit is eigenlijk de achtergrond van het schrijven van het boek. Inzicht geven in wat mij allemaal duidelijk was geworden rond de energiesector, het klimaat en hoe het recht het best de status quo in politiek en bedrijfsleven zou kunnen doorbreken. Het boek is vervolgens een eigen dynamiek gaan genereren. Een gelukkige bijkomstigheid bij dit alles was dat het maatschappelijk werk, dat ik naast kantoor deed, uiteindelijk langzaam richting kantoor verschoof. Uiteindelijk kon ik steeds meer een bijdrage gaan leveren vanuit mijn beroep als advocaat en hoefde ik niet twee dingen naast elkaar te doen. Mijn werk op kantoor en het werk dat ik naast kantoor deed werd steeds meer geïntegreerd.

Merkt u dat het klimaatrecht in de afgelopen jaren ook binnen Paulussen Advocaten een steeds belangrijkere tak is geworden?
In algemene zin zeker sinds de Urgenda-zaak. Het is ongelofelijk hoeveel er in Nederland, maar ook in het buitenland geschreven is over die zaak. Het is zo'n grensverleggende zaak geweest, waar ook alle andere winsten zoals de Shell-zaak een afgeleide van zijn. De Urgenda-zaak heeft het klimaatrecht een enorme boost gegeven. Dat geldt ook voor de Shell-zaak. Door deze successen heb ik binnen ons kantoor steeds meer mensen om mij heen kunnen verzamelen die zich ook bezighouden met het klimaatrecht. Inmiddels bestaat ons team uit veel mensen, maar dit is heel lang niet de situatie geweest. Als je zo'n nieuw rechtsgebied als het klimaatrecht van de grond wil krijgen, wat toen ik begon nauwelijks bestond en waar amper advocaten in de wereld mee bezig waren, dan kost het tijd om voldoende fondsen te krijgen om er ook daadwerkelijk een team van advocaten om heen te bouwen. Het is jarenlang een mix van pro-deo werk en betaald werk geweest. Hiermee kan je geen team opbouwen. Je moet wachten totdat het zo succesvol wordt dat er op een gegeven moment meer mensen en maatschappelijke organisaties komen die het belangrijk vinden om dit werk te financieren.

Denkt u dat bestuurders van grote bedrijven een andere kijk hebben gekregen op de aanpak van vervuiling binnen die bedrijven?
Er is zeker een bepaalde trend gaande in het bedrijfsleven, met name bij grote beursgenoteerde bedrijven met internationaal bereik, waarbij wordt begrepen dat ze mee moeten bewegen richting "Net-zero 2050". Maar er vindt veel greenwashing plaats en men negeert het feit dat de mondiale CO2-emissies al in 2030 moeten zijn gehalveerd. Daar zijn nog maar heel weinig bedrijven echt mee bezig. De nodige bedrijven hebben wel de ambitie om net zero in 2050 te worden, maar dat zegt niks op het moment dat niet dit decennium het halveringsdoel wordt bereikt. Zoals alle landen ook tijdens de klimaatconferentie in Glasgow van 2021 hebben aangegeven, is dit decennium het beslissende decennium.

De grote bedrijven spelen dus helaas nog steeds te veel het grote greenwashingsspel. Ze hebben de beste marketeers, aan geld geen gebrek en netwerken is ook geen probleem. De invloed die deze bedrijven op ons hebben, is ontzettend groot. Dat geldt zeker voor de fossiele bedrijven, die tot de grootste ter wereld behoren. Maar de noodzaak voor deze bedrijven om te veranderen is mega urgent en groot. Er zijn hier ook genoeg

studies over. Alles wat wij in een rechtszaak stellen is onderbouwd. Niet alleen met het argument "er is een wetenschapper die dit beweert", maar met allemaal institutionele rapporten; van de VN, van het Internationaal Energie Agentschap, van het IPCC enzovoort. Het is gewoon echt consensus wetenschap en de fossiele bedrijven weten dat ook. Toch proberen ze allemaal om zo lang mogelijk hun oude fossiele business model te behouden, over de rug van de samenleving. Dit gebeurt onder meer omdat er met fossiele brandstoffen nog steeds grote winsten te behalen zijn. Bedenk ook dat dezelfde mensen en bedrijven die ons de afgelopen 15 jaar hebben aangepraat dat we zoveel mogelijk zaken moesten gaan doen met Rusland als gasleverancier, nu roepen dat we te afhankelijk zijn van Russisch gas, daarom nieuwe gasvelden in westers territorium moeten zoeken en dat dit ook van belang zou zijn voor de energietransitie. Ze eten continu van twee walletjes en maken de samenleving datgene wijs dat het best past bij hun business model. Dit alles behoort tot de dynamiek van lobby en greenwashing waar we op het moment middenin zitten, maar wat nog te weinig mensen zien.

Denkt u dat het fenomeen greenwashing aangepakt kan worden via het recht?
Jazeker. Op het moment worden hier ook duidelijke pogingen toe gedaan. Er zijn al vele berispende uitspraken van de Reclame Code Commissie geweest, zeker tegen Shell. Ik denk dat er ook voldoende haakjes zijn om aan greenwashing juridische consequenties te verbinden, of dit nu in civielrechtelijke zin is of in strafrechtelijke zin, zoals onder meer in de Verenigde Staten wordt onderzocht. Ik denk dat via beide wegen bepaalde partijen uiteindelijk op greenwashing afgerekend kunnen worden. Dit geldt mogelijk ook voor grote pr-bureaus. Als je in dat soort industrieën actief bent, en nu nog steeds bezig bent met greenwashing om de samenleving constant op het verkeerde been te zetten en daarmee ook het draagvlak voor de noodzakelijke verandering ondermijnt door misinformatie te presenteren, moet je daar heel voorzichtig mee zijn.

U bent in 2021 door Time-magazine geplaatst bij de top 100 meest invloedrijke personen ter wereld. Hoe kijkt u zelf tegen zo'n benoeming aan?
Ik ben daar niet mee bezig. Je bent druk bezig om met een hele grote intensiteit van werken impact te hebben. Op een gegeven moment voel je ook wel dat die impact er is en dat we dingen voor elkaar beginnen krijgen. Er zijn natuurlijk ook een heleboel andere actoren die er mee bezig zijn, zoals jongeren die de straat op gaan om zich uit te spreken tegen klimaatverandering omdat hun toekomst eigenlijk verpest wordt door de generatie 40ers, 50ers en 60ers, die nu aan de knoppen draait. Dat is feitelijk ook wat er gebeurt en het is goed en heel impactvol dat jonge mensen hun stem laten horen. Je ouders, grootouders en ondergetekende zitten op de posities die nog het verschil kunnen maken. Als we nog 10 jaar op de verkeerde manier doorgaan is het spel gewoon gespeeld.

> *"Probeer de wijsheid die je vergaart niet alleen in te zetten voor je eigen gewin, maar ook om wat breder na te denken over welke rol je in de samenleving vervult.*

Een dergelijke benoeming doet dus niet veel met mij. Het is een fijne constatering dat de impact van klimaatzaken gezien wordt. Maar we moeten onthouden dat we pas aan het begin van de noodzakelijke veranderingen staan en dat de impact van nu nog echt onvoldoende is. Ik denk dat ik misschien een beetje lol aan dit alles heb als ik met pensioen ga, en wanneer alles de goede richting is opgegaan. Misschien dat ik dan dat kan zeggen "wat leuk" en "leuk dat ik hier een bijdrage aan kon hebben". Meer dan dat is het ook niet.

Heeft u nog advies aan studenten die een carrière in de advocatuur ambiëren?
Het beste advies dat ik een student kan geven, is om eerst je vak goed te leren. Zorg dat je een plek vindt waar je goed en breed opgeleid en begeleid wordt, en volg als het enigszins kan je hart. Een ander ding is dat we ons, als academici, meer moeten realiseren dat het feit dat we wijzer worden ook verantwoordelijkheid met zich meebrengt. We hebben het privilege dat we zo lang mogen studeren, en terwijl we met de neus in de boeken zitten een leuke tijd hebben. Probeer de wijsheid die je vergaart niet alleen in te zetten voor je eigen gewin, maar ook om wat breder na te denken over welke rol je in de samenleving vervult. Als we met zijn allen alleen maar met ons eigen hachje bezig zijn, kunnen we geen gebalanceerde samenleving opbouwen. Academici hebben met de wijsheid die ze hebben mogen vergaren toch een beetje de dure plicht om op een goede manier mee sturing te geven aan de samenleving en daarbij het goede voorbeeld te geven. Ik denk dat dit belangrijk is. ■

QR-code Brief over bestuurdersaansprakelijkheid in het klimaatrecht gericht aan de bestuurders van Shell.

Let's meet!

Gefeliciteerd! Je hebt het grootste deel van je studie achter de rug en de stap van de collegebanken naar de praktijk komt steeds dichterbij. Waarschijnlijk heb je veel vragen: wat ga ik doen? Waar wil ik aan de slag? Wat vind ik belangrijk in een baan en wat zoek ik in een werkgever? Vragen die je waarschijnlijk niet direct kunt beantwoorden. Je moet dus op onderzoek uit.

Als je geïnteresseerd bent in de advocatuur, het notariaat of belastingadvies en je je carrière een vliegende start wilt geven, dan ben je bij NautaDutilh aan het goede adres. NautaDutilh is een internationaal advocatenkantoor met vestigingen in Amsterdam, Rotterdam, Brussel, Londen, Luxemburg en New York. Met meer dan 400 advocaten, notarissen en belastingadviseurs zijn we een van de grote advocatenkantoren in de Benelux en draaien we mee in de wereldwijde juridische top. En omdat we onafhankelijk zijn, bepalen wij onze eigen koers. Bepaal jij ook je eigen koers en ben je eigenzinnig, innovatief en ambitieus? Dan maken wij graag kennis met je!

Advocaat-stage

Wanneer je wordt aangenomen als advocaat-stagiair(e), dan start je in het NDinstitute. Het NDinstitute is ons interne opleidingsprogramma waarbij je samen met jouw collega advocaat-stagiair(e)s gedurende vier maanden een eigen praktijk opbouwt die uit contracten- en arbeidsrechtelijke (proces)zaken bestaat. Reken er dus maar op dat je in je eerste maand een toga aan zult trekken! Ook gedurende jouw verdere carrière bij NautaDutilh vinden wij het belangrijk dat jij alle mogelijkheden krijgt om je te ontwikkelen tot een excellente advocaat, kandidaat-notaris of belastingadviseur. Vanaf je tweede jaar bij NautaDutilh start je daarom in het Talent Ontwikkel Programma (TOP). Aandacht voor jouw individuele kwaliteiten en voorkeuren staat centraal zodat jij je ontwikkeling zelf inhoud en vorm kunt geven.

Masterclass

Ieder jaar organiseren wij een Masterclass. Een groep van 24 rechtenstudenten gaat tijdens dit driedaagse evenement de confrontatie aan met de rechtspraktijk. Zo krijg je niet alleen een goed beeld van onze werkzaamheden, maar neem je ook een kijkje in de kantoren, verschillende praktijkgroepen en collega's. Al met al een uitdagend en niet te missen evenement!

Stages

Daarnaast bieden wij studenten gedurende het hele jaar de mogelijkheid om een studentstage te komen lopen. Je werkt twee maanden aan uiteenlopende zaken op twee verschillende praktijkgroepen, schuift aan bij meetings en bent uiteraard welkom bij alle sociale evenementen. Deze studentstage kun je lopen in Amsterdam of Rotterdam. Er is ook de mogelijkheid een maand stage te lopen op ons kantoor in Londen of New York! Na de studentstage is het mogelijk om aan NautaDutilh verbonden te blijven als werkstudent of scriptiestudent.

Contact

Heb je vragen over onze Masterclass, stagelopen of de sollicitatieprocedure? Kijk dan op www.werkenbijnautadutilh.nl of neem contact met ons op. We horen graag van je!

Pim van Mierlo
Head of Recruitment
020 – 71 71 224 / 06 – 20 21 04 75
Pim.vanMierlo@nautadutilh.com

@werkenbijnautadutilh

@werkenbijnautadutilh

NautaDutilh

VAN HELD NAAR VERDACHTE

Door: Josefien Boonen

Als vrijwilligers hielpen ze vluchtelingen die aankwamen op het Griekse eiland Lesbos. Ze verrichtten activiteiten zoals het uitdelen van reddingsvesten en drinkwater, of voorkwamen dat de bootvluchtelingen op zee gevaar liepen. Op het moment dat ze deze hulp boden, konden ze niet vermoeden dat ze later in datzelfde land verdacht zouden worden van onder andere mensensmokkel. De Griekse openbaar aanklager sleepte de 24 hulpverleners voor het gerecht. Het motief van de Griekse autoriteiten is waarschijnlijk het afschrikken van hulpverleners om naar Griekenland te komen en ook het afschrikken van vluchtelingen om naar Europa te vluchten. Helaas gebeurt het niet alleen in Griekenland dat deze weg wordt gekozen om zowel hulpverleners als vluchtelingen te ontmoedigen. Daarnaast maken sommige landen zich ook schuldig aan illegale 'pushbacks' om zo vluchtelingen tegen te houden. In dit artikel worden deze kwesties nader besproken.

Vluchtelingencrisis

Lesbos is een Grieks eiland dat dicht voor de Turkse kust ligt. Al jarenlang komen er op dit eiland veel vluchtelingen aan. Via Lesbos komen de vluchtelingen vanuit Turkije Europa binnen. Het gaat voornamelijk om Afghaanse, Somalische en Syrische vluchtelingen. Op rubberboten met veel te veel mensen wagen ze de oversteek. Op zoek naar veiligheid, een beter leven. Hoewel een groot deel van de vluchtelingen opvang kan vinden in de eigen regio, besluiten ook nog altijd heel veel mensen om de oversteek richting Europa te wagen. In veel gevallen maken vluchtelingen de oversteek over de Middellandse Zee op een rubberboot. Dit is zeker niet zonder risico´s. Het precieze aantal kan niet worden vastgesteld, maar in de jaren 2014 tot 2019 zijn er naar schatting 15.000 mensen verdronken. De boten waarmee men de zee opgaat, zijn helemaal niet bestemd om zoveel mensen te vervoeren. Naast het risico dat de boot zelf de overkant niet haalt, is men al helemaal niet bedacht en voorbereid op verschillende heftige weersomstandigheden. In februari 2023 zijn er tientallen verongelukte migranten aangespoeld op het strand van Steccato di Cutro in Italië. Het schip waar de vluchtelingen op zaten kwam terecht op een rots als gevolg van slecht weer en een wilde zee. Helaas is dit slechts een van de vele ongelukken die de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

Hulpverlening

Toen de eerste boten met vluchtelingen de kust van Lesbos bereikten, was het eiland hier nog totaal niet op voorbereid. Mensen van de lokale bevolking hielpen ze aan land en probeerden te zorgen voor eten en kleding. De toestroom van vluchtelingen naar het eiland werd echter steeds groter. Inmiddels zijn er verschillende vluchtelingenkampen op het eiland, zoals Kamp Moria. Veel mensen, vanuit onder andere Nederland, voelden zich geroepen om hulp te verlenen op de Griekse eilanden. Organisaties zoals Stichting Bootvluchteling boden humanitaire hulp op Lesbos en op andere plekken waar vluchtelingen Europa binnenkwamen. Het ging toen vooral om primaire hulp zoals het uitdelen van voedsel en kleding. Inmiddels verzorgen zij

onder andere ook psychische hulp in de vluchtelingenkampen. Veel vluchtelingen hebben immers te maken trauma´s, stress en ook onzekerheid over wat er in de toekomst op hen te wachten staat. Onder deze hulpverleners was ook de Nederlander Pieter Wittenberg (74). Hij ging in 2016 naar Lesbos om hulp te verlenen aan vluchtelingen. Hij had ervaring als schipper en ging de zee op om de boten te helpen om de kust te bereiken. Daarnaast zorgde hij ook voor voedsel en kleding. Nu is hij één van de 24 vrijwilligers die door de Griekse aanklager voor de rechter worden gesleept. Onder hen zijn ook de Syrische Sara Mardini, die zelf ooit als vluchteling aankwam op Lesbos en de Duitse Seán Binder, die als duiker vluchtelingen redde.

Het proces

Het proces tegen de vrijwilligers duurt inmiddels al jaren. Het gaat om het verlenen van hulp op Lesbos in de jaren 2016 en 2017. De rechter zou in eerste instantie uitspraak doen in november 2021. Naast mensensmokkel worden de vrijwilligers ook verdacht van spionage en lidmaatschap van een criminele organisatie. In 2021 kwam het uiteindelijk toch niet tot een uitspraak. Besloten werd toen dat een hogere rechtbank uitspraak moest doen in deze zaak. In januari 2023 zou de zaak hervat worden. Opnieuw kwam het niet tot een uitspraak. De rechtbank heeft de aanklacht namelijk niet in behandeling genomen wat betreft de verdenking van spionage. De rechter oordeelde dat er procedurele fouten zijn gemaakt in het proces. Om deze reden wordt de aanklacht niet behandeld. De andere beschuldigingen zijn niet van de baan, maar zijn ook nog niet voor de rechter gekomen. Het onderzoek naar mensensmokkel en deelname aan een criminele organisatie loopt nog en het is op dit moment nog niet bekend wanneer deze aanklachten door de rechter behandeld zullen worden. De hulpverleners zitten dus nog altijd in onzekerheid, er is namelijk nog steeds geen einduitspraak gedaan. Zelf zijn zij er van overtuigd dat de aantijgingen onterecht zijn. Zo zei Pieter Wittenberg in november 2021 dat humanitaire hulp nooit een misdaad kan zijn: 'Ik heb niets illegaals gedaan. Ik heb geen migranten aan boord genomen

> *Het vluchtelingendebat is de afgelopen jaren verhit geraakt en in de Europese samenlevingen wordt hier door verschillende groepen anders over gedacht.*

om ze naar de kust te brengen, maar alleen boten in veiligheid gebracht. Ook is het niet illegaal om mensen op het vasteland van kleding en eten te voorzien.'

De woordvoerder van Amnesty International, Yara Boff Tonella, heeft zich ook uitgelaten over het proces dat door Griekenland in gang is gezet. Zij zei er het volgende over: 'Het doel van Griekenland is om hulpverleners (en ook vluchtelingen) af te schrikken. Het land wil niet dat hulpverleners en ngo's er alles aan doen om vluchtelingen in Griekenland te helpen.' Marjon Rozema, eveneens van Amnesty International, liet zich ook uit over het proces tegenover RTL Nieuws: 'Dit proces laat zien hoe de Griekse autoriteiten tot het uiterste zullen gaan om humanitaire hulp af te schrikken en migranten en vluchtelingen te ontmoedigen om veiligheid te zoeken aan de Griekse kust, iets wat we in een aantal Europese landen zien.'

Deze zaak tegen de 24 hulpverleners is niet de eerste zaak die Griekenland begint rondom de migratieproblematiek. Zo zijn er al meerdere zaken geweest tegen zowel hulpverleners als vluchtelingen zelf. Daarnaast is Griekenland, zoals Rozema al zei, niet het enige land dat via het strafrecht achter hulpverleners aan gaat. In verschillende Europese landen wordt dit gedaan. Men spreekt in dat kader dan ook wel van de 'criminalisering van humanitaire hulp.' Het lang laten voortduren van het proces hoort volgens Rozema bij de tactiek. Doordat er hoge straffen dreigen voor hulpverleners, zullen andere mensen minder geneigd zijn om nog naar plekken af te reizen om vluchtelingen te helpen. Op het moment dat de rechter uitspraak zou doen en de celstraffen lager uitvallen of de hulpverleners misschien vrij zouden worden gesproken, doet dit af aan de afschrikwekkende werking die Griekenland beoogt.

Rapport van Amnesty International

Amnesty International kwam in 2020 met een rapport over de criminalisering van humanitaire hulp. In dit rapport wordt geconcludeerd dat Europese regeringen en EU-instellingen beperkende, sanctionerende en bestraffende maatregelen hebben gebruikt tegen hulpverleners, die de rechten van vluchtelingen proberen te beschermen. Hierbij hebben ze gebruik gemaakt van regelgeving op het gebied van immigratie en terrorismebestrijding, om op die manier onnodige beperkingen op te leggen aan het recht om mensenrechten te beschermen. Uit de UN Declaration on Human Rights Defenders volgt dat landen zich

moeten inzetten zodat mensen die zich hard maken voor de bescherming van mensenrechten dit op een veilige manier, zonder angst en represailles, kunnen doen. Beperkingen hierop zijn slechts mogelijk indien ze bij wet zijn voorzien, ze noodzakelijk zijn en proportioneel zijn aan een legitiem doel. Uit de zaken in verschillende Europese landen die in het rapport worden besproken, volgt dat aan deze vereisten om een beperking op te leggen niet voldaan is maar dat de beperking toch opgelegd wordt. Daarmee worden zowel de rechten van de mensen die willen helpen als de rechten van de vluchtelingen zelf geschonden. Sara Mardini en Seán Binder worden ook als voorbeeld aangehaald in dit rapport.

> *“Veel mensen, vanuit onder andere Nederland, voelden zich geroepen om hulp te verlenen op de Griekse eilanden.*

In 2002 heeft de EU geprobeerd om wetgeving omtrent mensensmokkel, en het tegengaan daarvan, te harmoniseren en heeft in dat kader een richtlijn opgesteld. De bepalingen van de richtlijn waren echter vaag en de lidstaten kregen een grote discretionaire bevoegdheid bij de uitvoering ervan. Omdat de richtlijn ook niet duidelijk was over reddingsoperaties en het bieden van humanitaire hulp aan vluchtelingen, zijn verschillende landen hiermee aan de haal gegaan. Dit heeft tot vele strafrechtelijke procedures en sancties geleid tegen mensen die in beginsel niks anders deden dan solidariteit tonen met de mensen die op de vlucht waren. Amnesty International concludeert in het rapport dat het voorgaande gekwalificeerd moet worden als een onwenselijke inmenging in de rechten van de hulpverleners en dat het niet gerechtvaardigd kan worden door het doel van de lidstaten om mensensmokkel tegen te gaan.

20 jaar na deze richtlijn van de EU, is de Europese Commissie in 2022 met een voorstel gekomen om zowel reddingsacties als het bieden van humanitaire hulp niet te criminaliseren. Echter, een aantal landen, waaronder ook Nederland, hebben gezegd dit voorstel niet te willen steunen. De leemte, die er dus is in de richtlijn uit 2002, is ook in de zaak van Wittenberg en Mardini een opening geweest voor strafrechtelijke vervolging.

Enorme vluchtelingenstroom

Bekend is dat Europa sinds 2015 kampt met een enorme vluchtelingenstroom. We spreken niet voor niets van een ´vluchtelingencrisis´. Het vluchtelingendebat is de afgelopen jaren verhit geraakt en in de Europese samenlevingen wordt hier door verschillende groepen anders over gedacht. Een passende oplossing voor het probleem is nog niet gevonden. Trage politieke besluitvorming als gevolg van grote meningsverschillen is hier een van de oorzaken. Toch moeten landen omgaan met de nog steeds grote toestroom van vluchtelingen. De ‘criminalisering van humanitaire hulp’, hierboven uitgebreid besproken, is een manier waarop landen op slinkse wijze proberen het vluchtelingenprobleem aan te pakken. Maar landen gebruiken aan de kust inmiddels ook meer directere manieren om vluchtelingen tegen te houden. Het gaat hier om zogenoemde ‘pushbacks’: het per direct of kort na aankomst terugsturen van vluchtelingen naar het land van vertrek. De vluchteling wordt letterlijk weer terug over de grens geduwd. Soms proberen autoriteiten te voorkomen dat een vluchteling de landsgrens bereikt, dit heet ook een pushback.

Pushbacks zijn illegaal. Op grond van het Vluchtelingenverdrag van de Verenigde Naties en andere mensenrechtenverdragen mogen mensen die het land binnen komen niet zonder reden terug de grens over worden gestuurd. Iedere vluchteling, in de betekenis van iemand die gevaar loopt, heeft recht op een asielprocedure. Als aan het einde van een dergelijke procedure geconcludeerd wordt dat deze persoon geen gevaar loopt, dan mag iemand de toegang tot het land geweigerd worden. Echter, wanneer iemand bij aankomst direct geweigerd wordt, wordt ook de bescherming ontnomen waar diegene misschien wel recht op heeft. Dit is niet de enige reden waarom pushbacks illegaal zijn. Wanneer vluchtelingen die per boot aankomen meteen terug de zee op worden geduwd, wordt een regel uit het internationale zeerecht geschonden. Die regel houdt in dat schepen verplicht zijn mensen te helpen die op zee in nood zijn. Daarnaast wordt er ook nog wel eens geweld gebruikt bij het weigeren van vluchtelingen aan de landsgrenzen, wat ook in strijd is met de mensenrechten.

Conclusie

Van held tot verdachte. Hulpverleners die richting Lesbos vertrokken om daar vluchtelingen te helpen. Het uitdelen van voedsel, kleding en het geven van aanwijzingen op zee voor de kust. Van te voren had niemand verwacht dat deze hulpverleners, die daar heldendaden verrichtten, kort daarna verdachten werden in een strafproces. Toch overkwam het onder andere 24 hulpverleners. Van een uitspraak door de rechter is het echter nog steeds niet gekomen. Volgens Amnesty International is dit onderdeel van de tactiek en is het hele proces enkel opgetuigd met het doel andere hulpverleners en daarmee ook vluchtelingen af te schrikken. Hoe het zal aflopen voor deze 24, en of ze daadwerkelijk een gevangenisstraf moeten uitzitten, zullen we moeten afwachten. Dat Europese landen wanhopig zijn in pogingen om vluchtelingenstromen te beperken moge duidelijk zijn. Leemtes in wetgeving worden hiervoor benut. Daarnaast wordt ook op een meer directe manier geprobeerd vluchtelingen tegen te gaan bijvoorbeeld door middel van de zogenoemde ‘pushbacks’. Beide manieren zijn niet-ethisch en juridisch onhoudbaar. Hopelijk vinden de Europese landen in de komende jaren een zuivere weg naar een oplossing voor het probleem en vinden de vluchtelingen alsnog een weg naar een betere en veilige toekomst. ■

STELLING:

Anonimiteit op internet moet verboden worden.

SOPHIE VAN MENSVOORT
Vierdejaars student Communicatie Fontys Tilburg, 20 jaar

Het internet lijkt soms wel ontworpen voor schadelijk en immoreel gedrag. Maar wat is ertegen te doen? Wanneer anonimiteit verdwijnt op het internet, kan niemand meer anoniem reageren, zo zouden er ook geen anonieme bedreigingen of haatreacties meer worden geplaatst. Dit zou het internet mooier kunnen maken. Maar hoe staat het dan met privacy? Sommige mensen beargumenteren dat anonimiteit misbruikt kan worden voor criminele activiteiten zoals cyberpesten, intimidatie, bedreigingen en fraude. Andere mensen beweren echter dat anonimiteit een belangrijke vorm van vrijheid van meningsuiting en privacy is en een verbod daarop in strijd is met mensenrechten zoals de vrijheid van meningsuiting en het recht op privacy. Het is belangrijk om een evenwicht te vinden tussen deze verschillende overwegingen.

SOPHIE TIJMENSEN
Derdejaars student Rechtsgeleerdheid en Fiscaal Recht, 22 jaar

Vanuit beide perspectieven op de stelling zijn veel argumenten te benoemen waar ik me in kan vinden. Er valt te beargumenteren dat de online anonimiteit de privacy en vrijheid van meningsuiting van gebruikers waarborgt. Echter, denk ik dat de negatieve gevolgen van anonimiteit op het internet zwaarder wegen dan de positieve gevolgen die hieruit voortvloeien. De mogelijkheid om op het brede scala aan sociale platformen alles maar anoniem te plaatsen, zorgt ook voor een mogelijke toename aan cyberaanvallen, online intimidatie, haat zaaien, stalken enzovoorts. De mogelijkheid tot anonimiteit op internet zal kunnen leiden tot misbruik, waardoor de online criminaliteit of het online intimideren van anderen sneller toe zal nemen. Door het verbieden van anonimiteit op het internet wordt mijns inziens de verantwoordelijkheid en verantwoording van internetgebruikers vergroot. Ik ben het hierom eens met de stelling dat anonimiteit op internet verboden moet worden.

LEJLA MUJAGIC
Gezondheidswetenschappen, 21 jaar

In eerste instantie lijkt dit een redelijke stelling wanneer gedacht wordt aan bijvoorbeeld BN'ers op het internet. Deze mensen zijn de laatste decennia bekend geraakt met haatreacties en bedreigingen. Maar ook wanneer je denkt aan hoe makkelijk fake news ongestoord verspreid kan worden online, zou dit verbod een goede oplossing kunnen zijn.
Echter speelt ook privacy een grote rol in dit dilemma. Wanneer iemand niet meer anoniem kan reageren op bijvoorbeeld een politieke discussie, zou dit later in diens nadeel kunnen werken wanneer deze gegevens gemakkelijk op te vragen zijn internationaal. Ook wanneer iemand zich bijvoorbeeld niet durft te uiten op het internet vanwege een verschil in mening met zijn/haar directe omgeving, zou deze wet de vrijheid van meningsuiting toch dwars kunnen zitten. Daarbij ben ik van mening van de haat die online wordt verspreid niet verholpen gaat worden door anonimiteit op te geven en juist andere problemen met zich mee gaat brengen.

LYNN DEKKER
Gezondheidswetenschappen, 22 jaar

Ik denk dat anonimiteit op het internet niet verboden moet worden. Voor het verbod is zeker iets te zeggen, maar ik denk dat de gevolgen hiervan groot zullen zijn. Allereerst denk ik dat het moeilijker zal zijn voor sommige mensen om zich te uiten. Ik vind het belangrijk dat mensen

voor hun mening uit komen en dit ook beargumenteren, maar op sommige momenten is het fijn om hierbij anoniem te zijn. Bovendien vraag ik mij in hoeverre het verbod dan doorgetrokken zal worden: zullen bijvoorbeeld enquêtes op het werk of vragenlijsten over bepaalde winkels dan ook niet meer anoniem afgenomen mogen worden? Hoewel ik me zeker bewust ben van de gevolgen die de reacties op het internet soms met zich meebrengen, denk ik dat het nog belangrijker is omwille de vrijheid van meningsuiting om anonimiteit gewoon toe te staan. Ik zou het nog wel begrijpen wanneer bepaalde personen die op het internet echt te ver gaan, bijvoorbeeld op non-actief worden gezet tenzij zij niet meer anoniem handelen.

CÉDRIC VANDEN BERGHE

Rechtsgeleerdheid, 21 jaar

Het nadeel van anonimiteit op het internet is de mogelijkheid om je achter je online identiteit te verschuilen of van deze identiteit misbruik te maken. In Nederland is het online bedreigen en discrimineren van andere personen verboden, maar in de meeste zaken kan daar niet bijzonder veel tegen worden gedaan als niet duidelijk is wie er achter zit. Zo zijn discriminerende uitlatingen onder een valse naam of het anoniem zwartmaken van een studiegenoot aan de orde van de dag. De psychologische schade bij slachtoffers is groot en het afschaffen van anonimiteit zou hier een oplossing voor zijn. Het voordeel wat anonimiteit op het internet brengt, is dat in meer onderdrukte landen personen hun vrijheid van meningsuiting behouden op het internet. In Nederland hoeven we ons daar geen zorgen om te maken, maar in landen als Rusland en China is vervolging en bestraffing op grond van meningen die tegen het regime ingaan doodnormaal. Naar mijn mening weegt in een Nederlands perspectief de mogelijkheid om de psychologische effecten van online bedreigingen en zwartmaken te minimaliseren zwaarder. Om die reden denk ik dat anonimiteit op het internet verboden moet worden.

MERIJN SEVERENS

Master Fiscaal Recht (specialisatie indirecte belastingen), 22 jaar

Het verbieden van anonimiteit gaat mijns inziens in tegen de Grondwet. Het is immers aan eenieder zelf te bepalen welke informatie van hem of haar verkregen wordt. Een totaal verbod op anonimiteit lijkt mij dan ook niet juist. Desondanks begrijp ik de voorstanders van een anonimiteitsverbod wel. Mensen zullen door een dergelijk verbod meer en beter nadenken over hetgeen zij op internet plaatsen. Hiermee wordt voorkomen dat dreigementen, racistische leuzen en geradicaliseerde meningen ongeremd over het internet verspreid raken. Aan de andere kant zorgt het er ook voor dat de ruimte voor debat over sociaal maatschappelijke zaken beperkter wordt. Per slot van rekening durft een anoniem persoon vaker zijn of haar eerlijke mening te geven dan een persoon waarvan de identiteit bekend is. Er zitten naar mijn mening dus zowel voor- als nadelen aan een verbod op anonimiteit. In mijn ogen zijn de voordelen niet dermate overtuigend om een verbod daadwerkelijk in te stellen. Het zou weliswaar bij kunnen dragen aan een veilige maatschappij, maar zorgt uiteindelijk ook voor een situatie waarin bepaalde opinies niet gehoord zullen worden uit angst voor reactie. Daarbij komt dat het recht op privacy niet voor niets is opgenomen in de Grondwet.

KYRA JANSEN

Rechtsgeleerdheid, 21 jaar

Het internet is een uitvinding waar we allemaal heel dankbaar voor zijn, maar het komt niet zonder gevaren. Mijns inziens kunnen we deze gevaren, grotendeels, beperken door juist de anonimiteit te waarborgen. Dit vooral met het oog op het recht op privacy, wat ook neergelegd is in art. 8 EVRM. Zelf vind ik anonimiteit erg belangrijk, juist op het internet. Het komt namelijk maar al te vaak voor dat jouw informatie door anderen wordt gebruikt, en niet voor goede doeleinden. Daarnaast vind ik dat je zelf de keuze moet kunnen maken om informatie openbaar te maken of juist afgeschermd te houden. Bovendien moet je de mogelijkheid hebben om relaties en contacten te onderhouden zonder dat derden daarmee inmengen. Als jij een online-overleg wil voeren, moet je de mogelijkheid hebben om anderen daar buiten te houden. Men zal aanvoeren dat anonimiteit het ook makkelijker maakt om bijvoorbeeld haatreacties te plaatsen, maar dit weegt in mijn ogen niet op tegen de voordelen van de anonimiteit. Juist door de anonimiteit voelen mensen zich vrij om over gevoelige onderwerpen te praten. Anonimiteit moet dus gewaarborgd worden zodat iedereen zelf kan kiezen welke informatie hij prijsgeeft. Je wil ook niet dat jouw toekomstige werkgever alles over jou te weten kan komen.

ANONIEM

Tweedejaars Business Engineering

Ik ben het niet eens met de stelling dat anonimiteit op internet verboden moet worden. Hoewel anonimiteit soms kan leiden tot ongepast gedrag, biedt het ook belangrijke voordelen. Anonimiteit kan bijvoorbeeld nuttig zijn voor mensen die klokkenluiders zijn, slachtoffers van online misbruik, of mensen die onderdrukt worden in hun land. Bovendien kan anonimiteit op internet mensen de mogelijkheid bieden om zich vrijer uit te drukken en zichzelf te uiten zonder bang te zijn voor sociale stigmatisering of vervolging. In plaats van anonimiteit te verbieden, moeten we ons richten op het bevorderen van een gezonde online gemeenschap waarin respectvolle communicatie en digitale veiligheid worden gewaarborgd.

JASPER VAN DEN MAAGDENBERG

Eerstejaars Fiscaal Recht, 20 jaar

Ik ben van mening dat anonimiteit op het internet wel verboden zou moeten worden. Wat je nu in het dagelijks leven heel veel voorbij ziet komen zijn anonieme haatdragende berichten. Ik denk dat je dit kan voorkomen door die anonimiteit weg te halen. De desbetreffende mensen zullen denk ik iets langer nadenken voor ze besluiten iets online te zetten als hun eigen naam bij het bericht staat. Om dit uiteindelijk helemaal te bewerkstelligen is heel lastig, want iedereen kan zo een e-mailadres en Instagram-account aanmaken met een andere naam. Maar toch denk ik dat er al een hele stap wordt gemaakt met een verbod op complete anonimiteit.

MAUD ARETZ

Docent Engels, 22 jaar

Ik ben van mening dat de stelling over anonimiteit op internet van verschillende kanten belicht kan worden. In zekere zin is het waar dat veel mensen zich

online schuilen achter anonimiteit om zo makkelijker, bijvoorbeeld, haatvolle opmerkingen naar buiten te brengen. Iets dat de meeste mensen onder ons, denk ik, graag zouden willen voorkomen. Maar het is ook van belang om te kijken naar de mensen die online anoniem willen blijven wegens persoonlijke redenen en hier geen misbruik van maken. Je zou dan ook hen vrijheid van expressie ontnemen. Hoewel ik het eens ben met het hebben van vrijheid online, vind ik ook dat we moeten letten op wat we tolereren. Anonimiteit die wij in ons dagelijks leven niet zouden accepteren, zou dus ook niet geaccepteerd moeten worden online.
Uiteindelijk blijft het, naar mijn idee, een stelling met meerde voor en tegen argumenten. Persoonlijk vind ik dat anonimiteit online mag, maar enkel wanneer er een duidelijke grens is tussen wat wél en wat niet acceptabel is.

JONAS LINDENAAR
Master Privaatrecht, 22 jaar

Anonimiteit op internet verbieden klinkt natuurlijk heel fijn. Je weet wie de mensen zijn die anoniem haat – of zelfs bedreigende – reacties schrijven. Mensen durven minder haat te zaaien, zijn voorzichtiger met hun uitingen en als er dan iemand te ver gaat weet je direct wie het is.
Voor mij zijn er wel wat problemen met deze stelling. Allereerst het simpele bezwaar: het zal vast wel wat effect hebben, maar er zijn tegenwoordig al genoeg mensen die kwalijke en gevaarlijke reacties plaatsen onder hun echte identiteit, dus volledig opgelost zal het probleem niet zijn. Ook heb ik mijn vraagtekens bij de haalbaarheid van het verbieden van anonimiteit. Bovendien kiest iedereen er zelf voor om een 'publiek figuur' te worden op internet. Dit praat natuurlijk niet recht dat anonieme internet reageerders jouw online omgeving verpesten, maar als je je niet oké voelt over je reacties, maak je account zelf anoniem, zet een slotje op je account of zet de comments uit.
Tot slot is er nog het privacy punt. Ik denk dat het internet inmiddels zo diep in onze levens verankerd zit dat privacy hier bijna net zo belangrijk is als – bij wijze van spreken – in je eigen huis. Mensen hebben tegenwoordig een eigen leven op internet. Het is een plek geworden waar je een groot deel van je identiteit bewaart en onderhoudt. Maar ook hobby's waar je misschien niet zo trots op bent of controversiële meningen die je hebt. Misschien zit je wel anoniem op internetfora over je geaardheid, jaren voordat je uit de kast komt.
Hoe vervelend de inbreng van anonieme internetgebruikers ook is, voor mij weegt het niet op tegen de privacy die wordt aangetast wanneer je nergens op internet meer anoniem kunt zijn.

MÉRAUD VAN EIJCK
Biomedische Wetenschappen, 20 jaar

Ik vind dat anonimiteit niet verboden moet worden op internet. Internet is vandaag de dag erg belangrijk en wordt alleen maar groter. Er worden steeds meer opmerkingen, foto's of persoonsgegevens op gedeeld. Daarmee kan je dus ook steeds meer weten van een persoon om alleen de naam al te weten. Als je direct een naam onder een bepaalde opmerking ziet, kan je al snel via het internet vinden waar deze persoon werkt, hoe deze persoon eruit ziet etc. De echte identiteit van de gebruiker heeft geen invloed van een opmerking op het internet, dus het is irrelevant om Jantje of Pietje onder een opmerking te benoemen. Daarnaast heeft elk individu in Nederland recht op privacy en het zou tegenstrijdig zijn als elk profiel dan verplicht haar of zijn naam moet invullen. Als je bijvoorbeeld in de supermarkt loopt, hoef je ook (bijna) nooit je identiteitsbewijs te laten zien, dus waarom moet je dan wel per se een identiteit op het internet hebben? Het verboden maken van anonimiteit is niet de oplossing voor het laten afnemen van haatreacties.

JUSTINE VAN HEES
Interdisciplinaire sociale wetenschappen, 22 jaar

In het echte leven kan je niet makkelijk schuil gaan onder een andere naam en gedaante. Je kan weliswaar doen alsof je iemand anders bent, maar je uiterlijke kenmerken zullen altijd het bewijs zijn van wie je werkelijk bent.

Waarom zou dit op internet anders moeten zijn? Waarom moet iemand op internet opeens schuil kunnen gaan onder anonimiteit? Is dat niet vaak wanneer je iets te verbergen hebt of iets wil doen waarvan je weet dat het niet door de beugel kan?

Online pesten is iets dat in de huidige tijd veel voorkomt. Dit wordt makkelijker gemaakt op het moment dat iemand anoniem is. Niemand kan er deze persoon dan mee confronteren. Of denk aan kinderporno, dat mede door anonimiteit makkelijk door verstuurd kan worden, omdat ze er moeilijk voor opgepakt kunnen worden.

Anonimiteit op internet is een manier voor mensen om iets te doen kunnen wat ze anders niet zouden doen. Maar als ze het onder hun eigen naam niet zouden doen dan is het enige moreel goede antwoord dat ze dat onder anonimiteit ook niet zouden moeten kunnen doen. En dus moet anonimiteit op internet verboden worden.

MEES WELS
Fiscaal Recht, 21 jaar

Mijns inziens is anonimiteit op internet in veel gevallen een slechte zaak en moeten we hiervan af. Het gebeurt regelmatig dat mensen worden bedreigd, uitgescholden of gepest via anonieme accounts op het internet. De uitspraken die dan worden gedaan, zouden de personen achter de accounts niet doen als hun naam en gezicht erbij zou worden vermeld. Dan komt namelijk de sociale druk er bij kijken. Verder vinden wij iemand die volledig onherkenbaar over straat loopt ook raar. De tegenhanger hiervan is dat mensen vanuit anonieme accounts via bepaalde community 's met elkaar over gevoelige onderwerpen kunnen praten. Het kan voor mensen prettig zijn om dan anoniem te blijven. Toch vind ik dat dit niet opweegt tegen de pijn en verdriet die mensen kan worden aangedaan via anonieme accounts op het internet. ■

Specialist in Legal, Security en Tech

Werken bij ICTRecht

Heb jij affiniteit met ICT- en internetrecht én word je enthousiast van het idee om intensief betrokken te zijn bij technisch inhoudelijke opdrachten? ICTRecht is dé specialist op het gebied van Legal, Tech en Security. Wij zoeken doorlopend gedreven juridisch talent dat samen met ons organisaties proactief wil ondersteunen in hun uitdagingen op het gebied van regelgeving en security binnen het digitale domein.

ICTRecht Maastricht

Sinds oktober 2022 heeft ICTRecht een vestiging in Maastricht, naast het station. Vanuit deze vestiging ondersteunen we lokale organisaties met uitdagingen op het snijvlak van recht, techniek en security. Ook biedt onze ICTRecht Academy opleidingen en trainingen aan over deze topics. Voor de nieuwe vestiging in Limburg zijn we hard op zoek naar junior en medior juridisch adviseurs.

Zullen we kennismaken?

Wil jij jezelf laten zien binnen een jonge en gedreven onderneming? Dan maken wij graag kennis met jou! Neem hiervoor contact op met Lester Snackers (vestigingsmanager Maastricht) via l.snackers@ictrecht.nl of via +31 6 81 03 44 33.

ICTRecht Maastricht

De Colonel | Stationsplein 8-K | 6221 BT Maastricht

Bekijk onze site voor actuele vacatures

www.ictrecht.nl

OUT OF THE BOX

Do results in the NBA impact the stock market?

By: Floris Boonen - MSc Strategic Corporate Finance

The world of professional sports and everything surrounding it is a multi-billion dollar industry nowadays. The days where sports were solely about the players and the fans are long behind us. Broadcasting rights are sold for billions, and players earn the average person's annual salary within days. Another big chunk of the income of sports teams, is earned through sponsorship, but little is known about whether or not the results on the pitch financially impact the sponsor. In this article, we aim to find out whether the stock prices of the sponsoring firms are affected by sports results, using results of the NBA, and what that could mean for potential investors.

To start at the foundation of basketball, we have to go back to 1891, when it was invented by Canadian teacher James Naismith. To keep his students busy on a rainy day, he made up an indoor game in which his students had to pass a ball around, and throw it into a basket hanging on the wall.

Little did he know, that decades later, his name would be immortalized as the namesake of the basketball Hall of Fame, and that the sport he invented would turn out to be a multi-billion dollar entertainment industry. Teams are rather considered as franchises, the top players earn over 50 million dollars each year, and courtside seats for important games are easily sold for over $50K.

Many other international sports, most notably football, have experienced the same developments. Clubs like Manchester City or Paris Saint Germain, basically bought their success with Middle Eastern oil money, as they spent billions of euros on transfer fees and salaries for some of the best players in the world. Although such takeovers are not possible in the main basketball league (the NBA), and players cannot be bought, it is clear that the sport basketball increasingly revolves around money, with many stakeholders involved who all want to have a piece of the pie.

> *"The jersey sponsorship program earns the NBA 225 million USD annually, around 10% off the total sponsorship revenue.*

In professional football, much money is earned through lucrative jersey sponsorships. You would think that this successful method would have been adopted by other sports and teams all over the world by now, but that's actually not the case. The four American major leagues (MLB, NBA, NFL, NHL), have been reluctant to introduce it for decades. Instead, teams mostly earned sponsorship money through for example selling the naming rights of their stadiums, or by selling commercials shown during one of the many time-outs during a game.

This all changed in 2017, when the NBA started a revolution by allowing teams to "sell" the front of the jersey (a small patch around the left shoulder) for the purpose of sponsorship. Given the novelty of the concept in the United States, some teams did not initially believe in the idea, or struggled to find a sponsor. However, the concept soon proved to be a huge success for the league. Originally estimated to earn the league around 100 million dollars annually, the jersey sponsorship accounts for roughly 225 million dollars annually as of 2022, roughly 14% of the league's total sponsorship revenue. Two of the other American major leagues, the NFL (American football) and NHL (Ice hockey) followed suit after a few years, and introduced similar sponsorship programs.

While the effects for the teams and the league as a whole have been

widely discussed, the effects for the sponsoring companies are often overlooked. Of course, one can assume that companies would decide not to sponsor an NBA team if it would be unprofitable, but this can not easily be concluded given the relative novelty of this concept.

When I had to come up with a topic for my master's thesis in Finance in 2021, the idea of analyzing a possible correlation between results of the sponsored teams, and the stock performance of the sponsoring companies the following day came to mind. Although this does not shed light on all possible effects (for example brand awareness or additional sales are not considered) it could possibly paint a good picture to what extent investors associate the sponsor with the sponsored team, and if they would continue to operate rationally when investing and trading in these stocks.

In classical financial theory, it is assumed that investors at any time invest and trade shares rationally. This basically means that one always aims to maximize their utility, and that one is always capable of ranking every possible option, and choosing the best option accordingly. In the real world, it is however often observed that investors trade and invest out of primary emotions, such as fear. Clear examples are for example the strong downturns of stock markets after the announcement of the first measures against COVID-19, or the beginning of the war in Ukraine.

If you're a big fan of a sports club, you will probably see similarities here already. No matter how often you might tell yourself that "it's just a game", chances are that you will be in a bad mood for the remainder of the day when your favorite team loses a game, especially when it is an important game or one that you expected your favorite team to win.

Combining these two theories, it is interesting to test if investors actually react to the result of the team that is sponsored by the company they have invested in. By calculating the expected stock return on the stock of a sponsoring team for each day after a game had taken place, it was possible to also calculate the so-called "abnormal return", by subtracting the actual stock return from the expected return. In a perfectly rational world, this value would always be 0, but as previously mentioned, this is barely ever the case. Instead, this value shows how the stock price reacts to certain "events". These events can be anything, ranging from news about profit/loss announcements or a lawsuit, to, in this case, basketball games taking place.

To additionally take into account the expectations of investors before the game, betting odds were added to the analysis. Betting odds show the amount you can win for every euro you invested.
If the odds are low, you take relatively low risk, but the potential payout is low as well. This is the other way around for high odds. Therefore, a team with the lowest odds of the two can be considered favorite to win the game, and the team with the highest odds can be considered as the underdog.

> *"Investors could adapt trading strategies based on this finding, but profits will be small after taking into account trading costs.*

To spare the technical details of the analysis, we can directly go to the interesting part, the results.

After collectively analyzing the results of around 1700 games between 2017 (start of the sponsorship program) and 2020 (beginning of the pandemic) and corresponding abnormal stock returns, some interesting conclusions can actually be drawn from the analysis. While no significant results were found when losses or wins generally were analyzed, these results changed when betting odds were included in the analysis. What was found was that stock prices of sponsors go down significantly when a team that is favorite to win the game loses, compared to when a team loses which is expected to lose anyway.

What does this mean for investors and the sponsoring firms? For the market value of the sponsors, it is hard to say, because no real effects are found after a game result. It is however interesting to note for them, that their investors do take expectations about the game from the sponsored team into account, which could mean that the association people have with the company and the sponsored team is strong.

If you're an investor yourself, you could adapt your trading strategies to this finding. It would however be a high-risk strategy to base your investments on your predicted outcome of sports games, as it would essentially be an extended betting strategy. After taking into account trading costs, possible profits will be small, while the losses will be amplified by trading costs.

You could however also invest after the results are known, which brings us back to the theory introduced earlier. By assuming that it is irrational to have the stock going down after an unexpected loss, it can be argued that this introduces an opportunity for more rational investors, because the intrinsic value of the stock does not change when it goes down after an unexpected loss. Investors could buy the stock, and make profits when the effect of the unexpected loss has faded away. However, stocks were not individually examined, and the effects are relatively small, so further analysis for individual stocks would be needed.

It remains therefore hard to tell how companies can gain market value by sponsoring sports teams, since the effects found have a negative effect on the market value of the stocks of sponsors. Perhaps, sponsors could try to sponsor well-performing teams, although they will likely demand a higher sponsorship fee. Therefore, firms will have to weigh the costs and benefits specifically for each situation or possible sponsorship deal, taking these multiple factors into account. And if you as an individual are looking to make money off of sports results, placing a bet at your good old bookmaker might not be such a bad idea after all. ■

De LGBTIAQ+-gemeenschap wereldwijd

Door: Loes Blokhuis

Gebeurtenissen zoals het WK in Qatar en het concert van Beyoncé in Dubai lieten mensen nadenken over de rechten van de LGBTIAQ+-gemeenschap. Bekendheden als Demi Lovato, Miley Cyrus en Sam Smith zijn slechts enkele mensen die zich hiermee identificeren. Hoe denkt de wereld over dit onderwerp en zijn er verschillen in de rechten voor deze gemeenschap in verschillende landen? En misschien nog belangrijker, hoe dienen bekendheden, die vaak ook nog een voorbeeldfunctie hebben op sociale media, met dit onderwerp om te gaan?

Het begrip LGBTIAQ+

Een korte introductie over het begrip LGBTIAQ+. Zoals voorheen bekend als LGBT. Echter, er zijn steeds meer seksuele identiteiten erkent. Het is een initialisme dat staat voor 'homoseksuelen', 'lesbiennes', 'biseksuelen' en 'transgender'. Het verwijst naar iedereen die zich niet heteroseksueel of cisgender voelt. Specifiek staat het begrip LGBTIAQ+ voor: Lesbische, Homoseksueel, Biseksueel, Transgender, Queer, Interseksueel en Aseksueel/ Aromantiek. De '+' staat voor alle andere variaties die niet vallen binnen de 'gebruikelijke definitie' van 'man', 'vrouw' of 'cisgender'. Een cisgender persoon identificeert zich met het geboortegeslacht. De letter 'Q' is sinds kort toegevoegd. Deze letter staat voor diegenen die hun seksuele of genderidentiteit in twijfel trekken en zich niet willen identificeren als een vaststaand gender of seksuele oriëntatie.

Al sinds de jaren '70 is de regenboogvlag hét symbool van deze gemeenschap. De vlag was toentertijd nog vrij 'simpel' en alleen voorzien van de regenboogkleuren. Een Britse organisatie vond dat hier verandering in moest komen en dat de vlag voor alle groepen moest opkomen. In juni 2021 is de vlag veranderd door Intersex Equality Rights UK; sindsdien is er naast de regenboogvlag ook een deel van de interseksvlag in opgenomen. Hierdoor heeft de LGBTIAQ+-gemeenschap naast elke letter nu ook zijn eigen vlag met alle labels. Nederland wordt gezien als een van de meest cultureel liberale landen ter wereld. Meer dan 90% van de Nederlanders steunt het homohuwelijk. Amsterdam met haar Pride Parade is meerdere keren uitgeroepen tot een van de meest LGBTIAQ+ vriendelijke steden van de wereld. Tijdens deze Pride Parade (ook bekend als pride-mars, pride-evenement) worden deze rechten gevierd.

Terug in de tijd

In de jaren '60 is de term 'transgender' pas voor het eerst geïntroduceerd. Recentelijk vanaf het begin van de 21e eeuw, werden ze daadwerkelijk als onderdeel van de gemeenschap gezien. Echter is hier in sommige landen nog steeds geen erkenning voor en volgen hier protesten over.

Een van de bekendste rellen zijn de Stone Wall-rellen. Deze vonden eind juni 1969 plaats in de wijk Greenwich Village in New York. Nadat er een ontruiming plaatsvond van een

> *Op de dag van vandaag zie je nog vele protesten over de hele wereld om meer aandacht voor de LGBTIAQ+-gemeenschap te krijgen.*

homobar door de lokale autoriteiten op 28 juni, hebben de rellen zich voortgezet tot 3 juli.
De opstand die volgde vormde een scheidslijn in de geschiedenis van de 'holebi-beweging', de 'holebi' is een overkoepelende term voor 'homoseksueel, lesbisch en biseksueel', hier hebben nooit eerder grote aantallen homo's en travestieten in de Verenigde Staten weerstand tegen de politie geboden. Homoactivisten wilden een eigen plek in de maatschappij opeisen en de beweging is voor een opvangnet voor holebi's en transgenders. Naar aanleiding van de Stone Wall-rellen is er in juli 1970, precies één jaar na de Stone Wall-relen, geprotesteerd.

Er volgden meer protesten, ook buiten de Verenigde Staten. Echter, op de dag van vandaag zie je nog vele protesten over de hele wereld om meer aandacht voor de LGBTIAQ+-gemeenschap te krijgen. Nog altijd wordt er gediscrimineerd en vechten zij voor meer rechten. De Stone Wall-rellen vormen een begin van alle daaropvolgende protesten. Barack Obama heeft deze rellen in 2013 bij zijn inauguratie in zijn toespraak benoemd.
Sindsdien is de maand juni 'de pride-maand' in de Verenigde Staten. Deze optochten, ter herdenking aan de rellen, worden de Gay Pride Parada genoemd. Dit was de allereerste Gay Pride in New York in 1970. Daaropvolgend kwamen er gelijkaardige initiatieven over de hele wereld, zoals in Duitsland, België, Canada, Australië, Frankrijk, Nederland en Nieuw-Zeeland. In London vond de eerste pride in 1972 plaats, in Nederland in 1977. Dit werd later 'roze zaterdag' genoemd, dat jaarlijks in juni wordt gevierd. Dit is een ander evenement dan 'Pride Amsterdam'. Ook bestaat er 'paarse vrijdag' waar in het onderwijs aandacht wordt geschonken aan dit onderwerp.

Vanuit het recht
Landen die tot de Europese Unie toetreden zijn verplicht de mensenrechten te beschermen van de LGBTIAQ+-gemeenschap. Artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie verbiedt discriminatie op grond van seksuele geaardheid. Er is een groeiende bewustwording over de rechten van de LGBTIAQ+'s, maar zo blijkt, nog niet genoeg.
Rechten van de gemeenschap die onder druk staan in verschillende landen zijn:

- Vrijheid van meningsuiting. Mensen hebben recht op het voeren van protest tegen discriminatie.
- Recht op privacy. Voor het bewerkstelligen van wettelijke erkenning van genderveranderingen.
- Recht op arbeid. Voor discriminatie op de werkvloer.
- Vrijheid van informatie en vereniging. Het kunnen behartigen en verdedigen van rechten.
- Recht op een eerlijk proces. De rechtelijke macht die negatief staat tegenover LGBTIAQ+-rechten, dit indien op basis van seksuele oriëntatie of genderidentiteit er wordt veroordeeld.
- Recht op gezondheid en HIV/aids. De beperking van toegang tot de gezondheidszorg.
- Recht op leven en verbod op marteling.
- Vrijheid van godsdienst.

In Nederland vond het eerste homoprotest in 1969 plaats op het Binnenhof in Den Haag. Aanleiding voor dit protest was een artikel uit het Wetboek van Strafrecht dat homoseksuelen discrimineerde. Het betrof artikel 248bis Wetboek van Strafrecht. Dit artikel was in 1911 ingevoerd waarin een specifiek verbod betreffende seksueel contact met iemand van hetzelfde geslacht tussen een volwassene boven de 21 jaar en een minderjarige (16-21 jaar) was opgenomen. Diezelfde dag zou het artikel in de Tweede kamer zijn behandeld. In 1971 is het artikel officieel geschrapt en uit het Wetboek van Strafrecht gehaald. De aanpassing van de wet zorgde voor een tweede fase van homo-emancipatie in Nederland: het krijgen van gelijke rechten. Discriminerend aan dit artikel was dat artikel 247 van het Wetboek van Strafrecht dat zag op de leeftijdsgrens van heteroseksueel contact op 16 jaar lag, terwijl bij homoseksueel contact dit op 21 jaar lag.
Reden voor inwerkingtreding van het artikel zou zijn geweest dat in eerste instantie homoseksualiteit 'niet' zozeer een aangeboren natuurlijke keuze was, maar eerder een 'stoornis' of 'afwijking' betrof en dit niet door verleiding zou moeten worden aangemoedigd. Door de leeftijd op 21 jaar te zetten zouden

homoseksuelen langer 'beschermd' moeten worden. Naar aanleiding hiervan waren velen het hier niet mee eens en zijn er sinds het uitbrengen van de wet al meerdere missies geweest om de wet te bestrijden. Echter was dit tot 1969 zonder resultaat.
De Europest Unie heeft sinds 2015 een actielijst opgesteld betreffende discriminatie in de sectoren: onderwijs, werkgelegenheid, gezondheid en vrij verkeer. De Europese Commissie wil hier verandering in brengen en werkt nauw samen met alle lidstaten van de Europese Unie hierover. Sinds 1999 heeft de Europese Unie de bevoegdheden om maatregelen te nemen in gevallen waar sprake is van discriminatie op basis van seksuele geaardheid. Sindsdien is er actie ondernomen om de wet te beschermen.

Hoe denkt de rest van de wereld erover?
Op dit moment zijn er 193 landen lid van de Verenigde Naties. Echter, is de LGBTIAQ+-gemeenschap nog niet in alle VN-lidstaten geaccepteerd. Hieronder een overzicht van alle lidstaten van de Verenigde Naties begin 2021:

- In 70 lidstaten is homoseksualiteit strafbaar, waarvan in 30 lidstaten je in de gevangenis kan komen en waar in 11 lidstaten je ter dood kan worden veroordeeld.
- In 46 lidstaten geldt het bovengenoemde ook voor vrouwen.
- Enkel in 57 lidstaten worden LGBTIAQ+'s wel beschermd en in 11 van deze lidstaten zijn hun rechten ook wettelijk opgenomen in het nationale recht.

Bovenstaand is te lezen dat van de 193 lidstaten van de Verenigde Naties er maar in 11 lidstaten daadwerkelijk de rechten van LGBTIAQ+'s zijn opgenomen in de wet. Dit is 5,7%. Wereldwijd worden er kleine stappen gezet die discriminatie van seksuele minderheden tegen gaan. Dit door middel van opstanden en demonstraties.

Met name in Polen riskeren mensen een gevangenisstraf omdat ze opkomen voor hun rechten. Ook in Hongarije zijn in juni 2021 drastische maatregelen genomen, 'promotie' van seksuele en genderidentiteit is door een wet verboden onder jongeren. Buiten Europa zijn in deze landen de rechten voor de LGBTIAQ+- gemeenschap erg slecht: Saoedi-Arabië, Sudan, Nigeria, Iran, Afghanistan en Pakistan.

> *"Echter, is de LGBTIAQ+-gemeenschap nog niet in alle VN-lidstaten geaccepteerd.*

Bekendheden en hun functie
Terug naar het begin over publieke figuren: hoe dienen zij in hun openbare voorbeeldfunctie hiermee om te gaan? We leven in een eeuw waar sociale media een grote rol spelen, met name voor jongeren. Bekendheden nemen hier aan deel en hebben een voorbeeldfunctie op sociale media.

Zo werd eind januari 2023 Beyoncé in het nieuws bekritiseerd doordat haar eerste optreden sinds tijden plaatsvond in Saoedi-Arabië. Beyoncé staat erom bekend dat zij opkomt voor de LGBTIAQ+-gemeenschap, wat ook te horen is in het laatste uitgebrachte album 'Renaissance'. Het was dan ook schokkend dat haar eerste optreden hier plaatsvond. Saoedi-Arabië is namelijk een land waar de rechten van de LGBTIAQ+-gemeenschap erg slecht zijn, gezien homoseksualiteit hier strafbaar is en zelfs kan leiden tot de doodstraf. Er wordt op sociale media met veel onbegrip en teleurstelling gereageerd.

Andere bekendheden die zich identificeren met LGBTIAQ+-gemeenschap zijn in het begin benoemd. Veel jongere fans, kijken naar hen op. Juist doordat zij hier zo open over zijn zal het ook de jongeren inspireren en het onderwerp meer bespreekbaar maken. Er zit hier dus een hele mooie kant aan. Je ziet dat het gesprek tussen bekendheden steeds meer gaat over de LGBTIAQ+-gemeenschap. Ook in nieuwe series en films komt het steeds vaker voor dat personages over dit onderwerp open zijn. Dit is een goede nieuwe ontwikkeling binnen de filmindustrie.

Ook als we kijken naar bekendheden in de sportwereld zien we een opleving. Met name in de voetbalindustrie heerst er een taboe op. Echter, er komen steeds meer voetballers uit de kast, terwijl de eerste profvoetballer Josh Cavallo pas in eind 2021 uit de kast kwam. In februari 2023 heeft een Tsjechische voetballer bekendgemaakt homoseksueel te zijn, ondanks dat de rechten in het Oostblok niet vooruitstrevend zijn werd de voetballer met luid applaus ontvangen. Ook zij kunnen als voorbeelden gezien worden.

Landen waar de rechten voor LGBTIAQ+'s slecht zijn, hebben invloed op jongeren. Door de voorbeeldfunctie van bekendheden krijgen zij perspectief dat het niet 'normaal' is hoe er in hun thuislanden wordt omgegaan met de rechten. De sociale media hebben hierdoor een positieve invloed.
Een voorbeeld is Qatar, dat na het WK 2022, veel in het nieuws is geweest omtrent de rechten van de LGBTIAQ+-gemeenschap. In het conservatieve islamitische land zijn homoseksuelen illegaal. Er is door Human Rights Watch (HRW) onderzoek gedaan naar de rechten in Qatar. Er zijn tekenen van meerdere arrestaties van LGBTIAQ+-personen die zich in dit land bevonden voor het WK.

Concluderend zijn er diverse denkbeelden in de wereld over de LGBTIAQ+-gemeenschap. Veel verschillende meningen, uitingen en hoe hier mee omgegaan moet worden. Het is belangrijk dat er meer aandacht voor komt, dit zodat de wet in meer landen wordt gewijzigd. Publieke figuren dienen hier aandacht voor te vragen, maar nog belangrijker dienen zij hier goed mee om te gaan. Zij dragen hier een verantwoordelijkheid voor. Jongeren in landen waar hun rechten niet worden gerespecteerd kijken naar hun op. Het taboe dient te worden doorbroken en er dient perspectief voor deze jongeren te worden gecreëerd. Zolang de bekendheden het voorbeeld geven, zal de rest sneller ook deze kant op gaan. ■

HOUTHOFF

"HET INTERNE OPLEIDINGS-PROGRAMMA HEEFT BIJGEDRAGEN AAN EEN GOEDE START BIJ HOUTHOFF"

Sybrich Herrera Farfán
Advocaat | Associate

Je carrière starten bij Houthoff is een prachtkans, je krijgt veel vrijheid en daarmee ook verantwoordelijkheid. Na je studie begint het leren pas echt. Wil je het beste uit jezelf en je tijd bij Houthoff halen? Dan bieden wij een uitdagend en intensief opleidingsprogramma. #thatswhatsinitforyou

Bekijk de video van Sybrich op werkenbijhouthoff.com

GREEP UIT DE WEEK VAN

Ton Hartlief – Hoogleraar privaatrecht aan de Universiteit Maastricht en advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden

Sinds 2016 werk ik niet alleen vanuit een ivoren toren, als hoogleraar privaatrecht aan de UM, maar ook in een glazen huis, als advocaat-generaal bij de Hoge Raad die tegenwoordig aan het Korte Voorhout in Den Haag is gehuisvest in een modern kantoorpand dat vooral opvalt door zijn transparantie. Sindsdien ligt mijn hoofdfunctie dus 'in Den Haag' en heb ik nog maar een kleine aanstelling aan de faculteit. Meestal ga ik een à twee dagen per week naar Den Haag, maar soms is dat ook wel drie of vier keer.

Hoewel ik nog regelmatig op de faculteit te vinden ben (hier heb je tenminste nog een beetje 'reuring', in Den Haag schrik je je te pletter als de telefoon gaat of iemand in je deuropening verschijnt), wordt mijn weekritme natuurlijk sterk bepaald door mijn Haagse werk: als A-G werk ik met een team van drie medewerkers aan verschillende conclusies tegelijkertijd. Op dit moment schrijft een 'civiele' A-G ongeveer 35 conclusies per jaar, zodat je als A-G eens in de 1 à 2 weken een conclusie moet 'nemen' zoals dat heet. Zo'n conclusie kan enkele pagina's beslaan, maar komt een enkele keer ook wel boven de 100 pagina's uit. De verschillende A-G's hebben allemaal één of meer aandachtsgebieden, in mijn geval is dat het aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht, maar dat is niet mijn exclusieve domein en het is ook niet het enige waar ik me mee bezig houd. Zo doe ik bijvoorbeeld ook weleens een zaak op het terrein van het contractenrecht, arbeidsrecht, huurrecht of goederenrecht. Hoewel het veel studenten zal ontgaan (wie leest er nu echt veel conclusies?) hebben de verschillende A-G's een eigen stijl en werken zij ook niet allemaal op dezelfde manier: bij mij is iedere medewerker penvoerder in 'zijn' of 'haar' zaak en komen we al 'pingpongend' (concepten gaan met opmerkingen en suggesties in track changes vele malen heen en weer) tot een eindproduct dat vervolgens in de laatste fase ook nog eens heel kritisch wordt gelezen door een van de andere medewerkers. Mijn huidige medewerkers hebben alle drie advocatuurlijke ervaring en zijn (vast geen toeval) ieder ook nog met een proefschrift bezig (in Rotterdam, Nijmegen en Leiden). Iedere dinsdag hebben we een teamoverleg: we bespreken dan de stand van zaken in de dossiers waarmee we op dat moment bezig zijn, brainstormen zo nodig maar hebben ook tijd voor flauwekul (de lotgevallen van onze favoriete voetbalclubs bijvoorbeeld). Op het moment dat ik dit schrijf zijn we, en dat is voor het eerst in mijn Haagse loopbaan, alleen maar bezig met zaken op het terrein van het aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht: één gaat over werkgeversaansprakelijkheid, één over schade ontstaan bij bouwwerkzaamheden, één over leidingschade en één over medische aansprakelijkheid. In een week waarin we een conclusie moeten nemen (dat gebeurt in civiele zaken altijd op de rolzitting van vrijdag), moeten we deze op donderdagmiddag aanleveren. Een enkele keer levert dat nog wel wat deadlinestress op. Vrijdag is ook de dag dat de civiele kamer uitspraak doet. Voor het team is dat, op een vrijdag waarop één of meer zaken 'van ons' op de rol staan, ook wel spannend: zal de Hoge Raad de conclusie volgen (we spreken dan gekscherend van 'gebak' of 'taart') of niet? Dat laatste is reden om nog eens goed te kijken waar(om) de Hoge Raad

een andere weg inslaat; soms houd je daar als team bij voorbaat duidelijk rekening mee maar een 'contrair' komt ook weleens als (minder leuke) verrassing. Op vrijdag komt er vaak ook 'post', de zogenaamde Borgers-brieven aan het adres van de Hoge Raad waarin partijen op een conclusie reageren. Het is bepaald geen fanmail: meestal wordt de Hoge Raad opgeroepen de conclusie geheel of gedeeltelijk te negeren omdat de A-G er bitter weinig van begrepen heeft of het spoor bijster is. Het is duidelijk: de vrijdagmiddagborrel (niet in Den Haag maar gewoon thuis aan de keukentafel) begint de ene keer opgewekter dan de andere keer.

In de door mij gekozen week die ik in telegramstijl doorloop, lopen mijn Haagse en mijn 'academische' werkzaamheden duidelijk door elkaar en dat is 'business as usual'.

Maandag
Gesleuteld aan 'een powerpoint' voor een lezing over de uitspraken in medische aansprakelijkheidszaken van de Geschillencommissies Zorg. Verder stond deze dag in het teken van de naderende promotie van Ellen Hardy (voormalig facultair collega met bijzondere belangstelling voor het grensgebied tussen publiekrecht en privaatrecht). Zij is inmiddels (2 maart) gepromoveerd bij Jacobine van den Brink (UvA) en mij op een proefschrift getiteld De kunst van het financieren: financiering van de kunst waarin juridische knelpunten bij overheidsfinanciering van kunst & cultuur centraal staan.

Dinsdag
Eerst teamoverleg in Den Haag en daarna naar Den Haag Mariahoeve voor de lezing over de Geschillencommissies Zorg die sinds 1 januari 2017 ingevolge de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg mogen beslissen over medische aansprakelijkheidsclaims tot Đ 25000. Ik heb de aanwezigen, die vrijwel allemaal als voorzitter, lid of secretaris bij het werk van de geschillencommissies betrokken zijn, vooral een spiegel voorgehouden. Willen de Geschillencommissies, zoals de bedoeling van de wetgever was, een reëel alternatief voor de

civiele rechter zijn, dan valt aan het front van de motivering nog wel winst te behalen. Vooral de motivering van smartengeldbeslissingen is karig. De sfeer is overigens uitstekend, niet alleen na afloop bij de borrel.

Woensdag
Opnieuw naar Den Haag. In twee zaken een concept van commentaar voorzien. Verder overleg gehad met de afdeling communicatie (in verband met een persbericht en een bericht op de website van de Hoge Raad) en een techneut in verband met vragen die we in een prejudiciële procedure (waarin de rechtbank Rotterdam vragen aan de Hoge Raad heeft gesteld in een medische aansprakelijkheidszaak) willen voorleggen aan het 'veld' om zicht te krijgen op hoe het in de praktijk 'werkt'. Zie Advocaat-generaal Hartlief vraagt informatie van derden over de afwikkeling van medische aansprakelijkheidskwesties – Hoge Raad (QR-code 1). Die info verwerken wij dan weer in de conclusie. Het is de eerste keer dat dit gebeurt in het tienjarig bestaan van de prejudiciële procedure. Vandaar al die overlegjes.

Donderdag
Deze week staan we niet op de rol voor een conclusie, maar ik heb wel weer concepten gelezen en van commentaar voorzien. Verder op de faculteit overleg gehad met Lotte Meurkens over aanpassing van het blokboek Onrechtmatige daad & Schadevergoeding en stukken gelezen voor de redactievergadering van het Nederlands Juristenblad.

Vrijdag
Het is wel raak deze week: opnieuw naar Den Haag, nu voor de redactievergadering van het NJB dat wekelijks verschijnt en dus een soort krant van juridisch Nederland is. Het is mijn leukste 'academische' bijbaantje: eens in de drie weken vergaderen we, aan de hofvijver met uitzicht op het Torentje, over nieuwe onderwerpen en kopij met zeven redacteuren (Taru Spronken, Coen Drion, Corien Prins, Peter Wattel, Tom Barkhuysen en Ybo Buruma) en twee geweldige redactiesecretarissen (Else Lohman en Berber Goris). Meestal in goede harmonie maar een enkele keer springen de vonken ervan af. Zo'n zes keer per jaar verzorgt een redacteur ook een 'vooraf' (eigenlijk een redactioneel); leuk maar ook lastig omdat je in 900 woorden een algemeen lezerspubliek moet zien te bereiken. Zie QR-code 2 voor mijn laatste. Geen uitspraken voor ons vandaag en ook geen post. Ik ga vrolijk de trein én het weekend in. ■

QR-code 1

QR-code 2

Amerikanisering in het aansprakelijkheidsrecht?

Door: Frank Wijffels

Misschien heb je wel eens gehoord van het verhaal van het instructieboekje van de Amerikaanse magnetron waarop staat dat je geen hond in de magnetron mag doen. Een Amerikaanse vrouw droogde haar hondje in de magnetron waardoor de hond kwam te overlijden en klaagde vervolgens de magnetronfabrikant aan omdat er niet in de instructie van de magnetron stond dat dit niet kon. Veel mensen zullen dit verhaal kennen, maar het is een onzinverhaal. Dit is natuurlijk nooit gebeurd. Eén aspect van het verhaal is echter wel logisch: in de Verenigde Staten worden er belachelijke claims gedaan voor schadevergoedingen, en er wordt nog vaak gewonnen ook.

Een vergelijkbaar verhaal is het verhaal van een Amerikaanse vrouw die zich verbrandde aan koffie van de McDonald's, bekend als de 'Hot Coffee Case'. De zaak, minder bekend onder de naam 'Liebeck v. McDonald's Restaurants'. In deze zaak in 1994 klaagde de destijds 79-jarige Amerikaanse Stella Liebeck McDonald's aan omdat ze zich verbrand had aan koffie die ze kocht in een drive-in. Ze klaagde McDonald's aan en kreeg door de jury niet alleen een vergoeding voor haar medische kosten maar ook zogenaamde 'punitive damages'. In totaal wees de jury een schadevergoeding van bijna drie miljoen dollar toe. Gecorrigeerd voor inflatie zou dat nu om meer dan 5,5 miljoen dollar gaan. De rechter reduceerde de bijna drie miljoen dollar tot 640.000 dollar. De partijen hebben uiteindelijk onderling geschikt voordat er uitspraak kwam in hoger beroep.

Bedragen zoals hierboven genoemd zijn vele malen hoger dan vergoedingen voor vergelijkbare schade in Nederland. Hier zijn een aantal redenen voor, waarvan er een aantal ook al terug te zien zijn in de vorige alinea. Onder andere de mogelijkheid tot het uitspreken van vergoeding voor 'punitive damages' en het jurysysteem in de Verenigde Staten zijn belangrijke factoren in de belachelijk hoge schadevergoeding in de Verenigde Staten. Het zijn echter absoluut niet de enige factoren die bijdragen. Maatschappelijke factoren zoals hoge kosten en het ontbreken van een goed sociaal vangnet én de mogelijkheid voor advocaten om mee te delen in de winst van de schadevergoeding zijn andere enorme factoren die bijdragen aan de hoogte van de schadevergoeding in de Verenigde Staten. In dit stuk

zullen deze factoren verder belicht worden om een duidelijker beeld te geven aan de totstandkoming van de hoogte van schadeclaims in de Verenigde Staten.

Punitive damages
In het Amerikaanse recht bestaat het begrip 'punitive damages' als een soort verzamelnaam voor schadevergoeding die bedoeld is om een dader te straffen voor zijn wangedrag of roekeloos gedrag. Het gekke is dat dit dus een soort straf is binnen het civiele recht. Het gaat dus niet om vergoeding van daadwerkelijke schade. Het is een soort extra straf die alsnog ten goede van het slachtoffer komt en ervoor moet zorgen dat soortgelijk wangedrag in de toekomst niet plaatsvindt. De verwijtbaarheid van de dader en de financiële middelen waarover de dader beschikt zijn dan ook belangrijke factoren in de bepaling van de hoogte van deze vergoeding. Een dergelijke vorm van schadevergoeding kennen wij in ons rechtssysteem absoluut niet.

De 'punitive damages' komen bovenop de normale 'compensatory damages', die bedoeld zijn om een slachtoffer te compenseren voor de geleden schade. De bedragen van punitive damages kunnen aanzienlijk hoger zijn dan de compensatoire schadevergoeding, omdat het doel ervan is om de dader financieel te straffen en een afschrikkend effect te bewerkstelligen.

Omdat wij in ons civiel recht schadevergoeding beperken tot daadwerkelijk geleden schade (zichtbare schade of smartengeld) en bedrijven niet extra hard bestraffen met hogere schadevergoedingen is het geëiste bedrag in Nederland in eerste instantie al veel lager dan in de Verenigde Staten. Wat wel belangrijk is, is dat veel staten in de Verenigde Staten punitive damages limiteren tot een bepaald bedrag per zaak. Al maakt dit de uitkeringen niet altijd minder idioot. Zo werd er door een jury in Maryland een uitspraak gedaan van 229 miljoen dollar schadevergoeding voor een vrouw die door een medische fout haar baby verloren zou zijn. Door de wetten die in Maryland gelden zou deze vergoeding gereduceerd worden tot 200 miljoen dollar.

Het jurysysteem
Het jurysysteem uit de Verenigde Staten komt je wellicht bekend voor uit films of series. In zaken waar veel op het spel staat, zoals strafzaken met hoge straffen of civiele zaken waarin hoge schadevergoedingen worden geëist kennen behandeling door een jury én een rechter.
In Nederland is dit echter niet zo. Zaken in Nederland worden alleen door rechters beoordeeld, zonder jury. Het jurysysteem in de Verenigde Staten heeft wellicht voordelen, zoals de betrekking van burgers bij de rechtspraak. Toch kan het ook bijdragen aan de toekenning van hoge schadevergoedingen, wat een belangrijk verschil is ten opzichte van het Nederlandse systeem.

> *"Een andere logische factor in de hoogte van de schadevergoeding is het verschil in maatschappelijke voorzieningen tussen Nederland en de Verenigde Staten.*

Een jury bestaat uit een groep burgers die door willekeurige selectie wordt gekozen en die zich buigt over de feiten van een zaak. In civiele zaken beslist de jury meestal over de vraag of de verweerder aansprakelijk is en, indien dat zo is, over de hoogte van de schadevergoeding. In de Verenigde Staten is de omvang van de schadevergoeding in civiele zaken vaak zeer hoog, en deze kan oplopen tot miljoenen of zelfs miljarden dollars.

Een van de redenen waarom het jurysysteem kan bijdragen aan hoge schadevergoedingen is het feit dat juryleden niet noodzakelijkerwijs deskundig zijn op het gebied van de zaak waarover zij moeten beslissen. Zij zijn gewone burgers die worden opgeroepen om te dienen als jurylid en hebben vaak geen specifieke kennis over medische kwesties, technische zaken of andere complexe kwesties die in civiele zaken aan de orde kunnen komen. Dit kan betekenen dat juryleden eerder geneigd zijn om de emoties van een zaak te volgen, in plaats van objectief de feiten te beoordelen.

Een ander probleem met het jurysysteem is dat advocaten soms strategieën kunnen gebruiken om de jury te manipuleren. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door het gebruik van retorische trucs of door het oproepen van getuigen die een emotionele impact hebben op de jury. Dit kan leiden tot onterecht hoge schadevergoedingen. In een systeem met een rechter of met rechters is het minder waarschijnlijk dat de uitkomst van de zaak bepaald zal worden door retorische trucjes en emotionele manipulatie dan in een systeem met een jury. Het feit dat in systemen zonder jury objectievere beslissingen gemaakt worden, resulteert in deze systemen tot lagere schadevergoedingen

Maatschappelijke factoren
Een andere logische factor in de hoogte van de schadevergoeding is het verschil in maatschappelijke voorzieningen tussen Nederland en de Verenigde Staten. Zo kent Nederland een veel socialistischere inrichting dan de Verenigde Staten. Als je in Nederland door een medische fout een jaar niet kan werken zijn de medische kosten veel lager, is het verlies van inkomen veel lager en is er in een relatief groot deel van de voorzieningen al voorzien. Als in de Verenigde Staten dezelfde fout plaatsvindt kunnen de medische kosten torenhoog oplopen en is het verlies van inkomen van het slachtoffer vaak veel groter. De daadwerkelijke schade is op deze manier vaak veel groter in de Verenigde Staten dan in Nederland.

Third party funding
De laatste factor met een grote invloed op de hoogte van schadevergoeding die benoemd moet worden, is die van 'third party funding'. Third party funding is een fenomeen dat steeds vaker

voorkomt in het Amerikaanse rechtssysteem. Het houdt in dat een derde partij financiering verstrekt aan een partij in een rechtszaak in ruil voor een percentage van de schadevergoeding als de zaak wordt gewonnen. Dit is in tegenstelling tot het Nederlandse systeem, waar third party funding niet is toegestaan. Het gebruik van third party funding in het Amerikaanse rechtssysteem kan leiden tot hogere schadevergoedingen in vergelijking met het Nederlandse systeem.

Third party funding kan een belangrijke rol spelen bij het financieren van rechtszaken in de Verenigde Staten. Dit komt omdat de kosten van het voeren van een rechtszaak in de Verenigde Staten zeer hoog kunnen zijn, met name in civiele zaken. De kosten voor advocaten, deskundigen, getuigen en andere uitgaven kunnen snel oplopen. Dit kan een belemmering vormen voor veel mensen en bedrijven om een rechtszaak te beginnen, vooral als ze niet over de financiële middelen beschikken om de kosten te dragen.

Door middel van third party funding kunnen deze kosten echter worden gedekt. De financieringsmaatschappij zal de kosten van de rechtszaak voor haar rekening nemen en de partij die de zaak aanspant zal geen kosten hebben, of slechts een klein deel daarvan. Als de zaak wordt gewonnen, ontvangt de financieringsmaatschappij een deel van de schadevergoeding als vergoeding voor haar investering.

Een van de gevolgen van third party funding is dat het kan leiden tot hogere schadevergoedingen in de Verenigde Staten. Dit komt doordat de partij die de zaak aanspant zich geen zorgen hoeft te maken over de kosten van de rechtszaak en daardoor een hogere eis kan stellen voor de schadevergoeding. Bovendien kan het gebruik van third party funding ervoor zorgen dat rechtszaken die anders nooit zouden worden gevoerd, nu wel worden aangespannen. Dit kan leiden tot een toename van het aantal zaken en daarmee een toename van het totale bedrag aan schadevergoedingen dat wordt uitgekeerd.

> *Al in 1999 werd er namens de Minister van Justitie een brief aan de Tweede Kamer gestuurd waarin de opkomst van een claimcultuur in Nederland aan de kaak werd gesteld.*

In Nederland is third party funding dus niet toegestaan. Dit betekent dat partijen die een rechtszaak willen aanspannen, in principe zelf de kosten moeten dragen. Hierdoor kan het voorkomen dat sommige zaken niet worden aangespannen omdat de kosten te hoog zijn voor de partij die de zaak aanspant. Dit kan leiden tot een lagere totale schadevergoeding in Nederlandse civiele zaken.

In Nederland is het verbod op third party funding bedoeld om deze risico's te verminderen. Doordat partijen zelf de kosten van een rechtszaak moeten dragen, worden zij gestimuleerd om alleen zaken aan te spannen waarvan zij denken dat zij een goede kans maken om te winnen. Hierdoor worden belangenconflicten voorkomen en wordt de rechtsgang versneld.

Kamerbrief

In de afgelopen jaren is de claimcultuur in Nederland wel fors toegenomen. De vraag is echter welke kant het opgaat. Al in 1999 werd er namens de Minister van Justitie een brief aan de Tweede Kamer gestuurd waarin de opkomst van een claimcultuur in Nederland aan de kaak werd gesteld. Toch blijkt dat Nederland niet zomaar in de buurt zal komen van een claimcultuur zoals die in de Verenigde Staten al decennia heerst. Het Nederlandse rechtssysteem leent zich in mindere mate voor dergelijke megaclaims en mist veel elementen van het rechtssysteem van de Verenigde Staten die ervoor zorgen dat het doen van grote claims wordt aangemoedigd.

Maar dreigen er nu, bijna vijfentwintig jaar na die kamerbrief, echt Amerikaanse praktijken binnen ons aansprakelijkheidsrecht? Welnee. Integendeel. De totale hoeveelheid medische aansprakelijkheidsclaims is zelfs teruggedrongen in de afgelopen paar jaar. Het is duidelijk waar de verschillen vandaan komen en waarom claims in de Verenigde Staten zo veelvoorkomend zijn en waarom de claims zo groot zijn. En nee, dat heeft niets te maken met het instructieboekje van de magnetron. ■

OPRECHT OPMERKELIJK

Veroordeeld tot het afmaken van je studie?!

Josefien Boonen

Een Amerikaanse studente werd gepakt in het bezit van 30 kilogram cocaïne. Het werd ontdekt tijdens een onderzoek dat de politie deed naar een crimineel netwerk. In de buurt van een truck werd ze gespot en daar werd de cocaïne ook gevonden. Via een informant bleek dat ze verschillende transportbedrijven had opgezet voor het smokkelen van drugs. Ze bekende meteen toen ze werd opgepakt. Kosten voor een advocaat kon ze echter helaas niet betalen. Maar daar liet ze het niet bij zitten en schreef zich in bij een rechtenfaculteit om zelf advocaat te worden. Onder andere door corona duurde het enkele jaren voordat de zaak behandeld werd door de rechter, de ontdekking was namelijk al in 2019 gedaan. Op het moment van de uitspraak was de rechter van mening dat het zonde was om haar nu nog een celstraf op te leggen.

Dat de rechter haar uiteindelijk veroordeelde tot het afmaken van haar studie in plaats van een celstraf, is op zijn minst bijzonder te noemen. De rechter zei zelf dat hij denkt dat de maatschappij hier eerder mee geholpen is: 'Voor haar is het een belangrijke levensles en ze wordt nu een advocaat die werkelijk iets kan bijdragen aan de maatschappij.' Ze is nu wel gehouden haar studie af te maken, doet ze dat niet dan moet ze toch nog voor drie jaar de cel in.

Amerikaanse kankerpatiënt spreekt door hersenbeschadiging met Iers accent

Loes Blokhuis

Op 17 februari is in Amerika iets opvallends gebeurd. Een Amerikaanse man werd geopereerd nadat er prostaatkanker bij hem was geconstateerd. Echter nadat de man wakker werd sprak hij plots met een Iers accent. Volgens onderzoekers was dit niet onder controle te krijgen. Er is onderzoek naar de oorzaak van dit plotselinge accent gedaan. Geen familie of naasten van de man leefden in Ierland, enkel woonde hij er tot zijn 20e jaar. Desalniettemin sprak de man nooit met een Iers accent voorafgaand aan de operatie.

Mogelijk leed de man aan het 'foreign accent syndrome'. Door dit syndroom kunnen mensen met een ander accent gaan spreken als gevolg van een hersenbeschadiging. Waarschijnlijk was bij de patiënt deze verandering het gevolg van een aandoening bij het immuunsysteem wat het brein aanvalt. Het is de derde keer dat dit syndroom is vastgesteld bij mensen en de man is de eerste persoon bij wie dit gebeurde na het behandelen van prostaatkanker. Het betreft een zeldzame aandoening en hierna heeft het behandelen van de spraakstoornis weinig zin. Het betreft vaak geen prioriteit.

Onderzoek ingesteld naar koe in een trein

Bente Philippo

Een hond mag toch ook in de trein? Waarom zou een koe dan ook niet in de trein mogen? Een groep jongens in Zwitserland vond dat ze prima een koe mee konden nemen in de trein. Op filmpjes die circuleren is te zien hoe het dier, een wit exemplaar, omringd door haar reisgenoten in een coupé staat. Hoewel grote dieren – anders dan honden en klein tamme dieren – niet zijn toegestaan aan boord van de Thurbo-treinen, reageert een woordvoerder met een knipoog: "We willen het gezelschap een compliment maken. De jongens waren optimaal uitgerust met bezems en emmers, in de wetenschap dat het dier niet zindelijk is." Het opvallende gezelschap stapte zondag op het station in St. Fiden in de gemeente St. Gallen aan boord en had als bestemming Muolen. Dat zou betekenen dat het dier ongeveer een kwartier getreind heeft.

Sancties voor het overtreden van de regels volgen er niet vanuit de vervoerder: "We hopen dat het dier heeft genoten van de rit met onze trein." De politie was ook op de hoogte, maar is niet uitgerukt voor het incident. De jongens die de koe vervoerden bleken dronken te zijn op het moment van vervoeren. Een Zwitserse dierenbeschermingsorganisatie vindt de actie allesbehalve grappig en hebben een onderzoek ingesteld.

"Gedraag je niet opvallend"

Jeroen Beelen

Het klinkt al een slechte grap, maar het is toch echt gebeurd: criminelen die worden aangehouden door de politie omdat ze met de slogan "pak me dan als je kan" op hun autoruit langs de politie reden. Het incident vond plaats in Hoboken, wat een district van Antwerpen is.

Het wijkteam van Hoboken besloot de auto in kwestie te controleren toen ze de slogan hadden gelezen. In de auto zaten vijf mensen. De bestuurder was onder invloed van drugs en kon voor dit vergrijp direct worden meegenomen naar het politiebureau. Een tweede inzittende van de auto, bleek na controle van de politie, gezocht te worden voor diefstal. Een derde inzittende had blijkbaar nog een jaar gevangenisstraf openstaan. De drie bovenstaande personen zijn allemaal ingerekend door de politie, de twee andere inzittenden konden naar huis. Misschien een andere slogan kiezen de volgende keer.

Opgepakt voor het eten van gevonden chips

Frank Wijffels

In de Amerikaanse stad Memphis is een man opgepakt nadat hij een op straat gevonden zak chips opgegeten had. Dit lekkernijtje kwam hem duur te staan, aangezien hij opgepakt werd en nu wordt aangeklaagd door een supermarkt. De zak chips was namelijk door een ander gestolen uit de supermarkt

na een ruzie. De man kreeg aan de kassa niet zijn zin en besloot een heel rek chips naar buiten te slepen en mee te nemen in zijn auto. Een aantal zakken chips zijn echter uit het rek gevallen, waarvan twee zakjes op straat gevonden werden door de nietsvermoedende man. De dader van de diefstal van het hele rek chips is nooit gevonden, maar de nietsvermoedende chips-eter is opgepakt en aangeklaagd. De 'diefstal' van de twee zakjes chips kan hem een boete van 1000 dollar opleveren.

Man schiet 'per ongeluk' kat dood van een minister en wordt mogelijk het land uitgezet

Florine Roelofs

Antonio Tiberi, een Italiaanse wielrenner die 21 jaar oud is, heeft de kat van een San Marinese minister doodgeschoten. Hij moet om deze reden een boete van 4000 euro betalen, maar kan daarbij ook nog zijn verblijfsvergunning

kwijtraken. De wielrenner is woonachtig in San Marino vanwege het gunstige belastingklimaat dat daar heerst. Hij heeft de kat vanuit zijn raam beschoten met een luchtbuks, nadat hij eerst op een verkeersbord mikte en daarna zijn grenzen wilde verleggen naar de kat. De wielrenner mikte op de kat waarna de kogel precies tegen het hoofd van de kat aan kwam, de wielrenner was hier zelf ook verbaasd over. De Minister van Toerisme zag dit met eigen ogen gebeuren en belde meteen de politie. Op social media wordt de wielrenner bekritiseerd, en vinden mensen het veelal terecht dat hij voor deze actie sancties opgelegd zal krijgen. ■

Femicide in Europa

Door: Florine Roelofs

Elke acht dagen wordt er een vrouw vermoord, puur omdat ze een vrouw is. Femicide is in Nederland en groot probleem, net zoals in de rest van Europa. Ondanks het feit dat er bijna twee keer zoveel mannen vermoord worden, is de aard van de moord bij vrouwen doorgaans anders. In Nederland is in meer dan de helft van de gevallen een ex-partner of zelfs de huidige partner van de vrouw de dader. Toch is femicide in Nederland geen veelbesproken onderwerp, terwijl in andere Europese landen zoals Italië en Spanje dit onderwerp juist duidelijk belicht wordt. Hoe kan het dat er nog steeds zo veel vrouwen om deze reden vermoord worden en hoe is het verder geregeld met de rechten die vrouwen hebben met betrekking tot geweld?

Femicide

Femicide is het doden van een vrouw, omdat ze een vrouw is. In veruit de meeste gevallen is aan de moord vaak veel huiselijk geweld voorafgegaan. Doorgaans gaat het om een geval waarin de vrouw de relatie heeft beëindigd, en de man hier niet goed mee om kan gaan. Maar waarom doden nou juist zo veel mannen vrouwen om deze reden en gebeurt dit veel minder andersom? De achterliggende reden hiervoor is het feit dat het bij mannen vaak wmeer voorkomt om gedrag te vertonen dat in het autistische en narcistische spectrum valt. Het hebben van narcisme zorgt ervoor dat een persoon een uitermate hoog zelfbeeld heeft en dat het deze persoon een goed gevoel geeft om anderen pijn te zien lijden. Narcisme is vaak aangeboren, maar kan ook gedurende het leven ontwikkeld worden doordat bijvoorbeeld de opvoeding daarnaar stimuleert. Kinderen die enig kind zijn, hebben bijvoorbeeld vaker last van narcistische trekjes dan kinderen die opgegroeid zijn met broertjes of zusjes. Voor autisme geldt dat een persoon zich moeilijk in kan leven in een ander en over het algemeen weinig empathie heeft. In tegenstelling tot narcisme

is autisme altijd aangeboren. Daarnaast zijn mannen vaak over het algemeen impulsiever en agressiever ingesteld dan vrouwen, dit gedrag zal zich dan ook sneller uiten. Het nadeel dat verbonden is aan autistische of narcistische gedragsstoornissen, is dat het voor de omgeving erg lastig is om hiermee om te gaan vanwege het feit dat het vaak ongeneeslijk is en je er maar op een beperkte wijze iets aan kan doen.

Verband financiële afhankelijkheid
Daarbij is er een verband tussen de financiële afhankelijkheid van vrouwen naar hun man toe en partnergeweld. Atria, het kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis, heeft naar aanleiding van de motie van het Tweede Kamerlid Van den Hul, een onderzoek verricht naar dit verband en is tot bovenstaande conclusie gekomen. Er zijn meerdere elementen die aantonen dat er een link is tussen financiële afhankelijkheid en partnergeweld. Allereerst is er sprake van een gelaagd verband, waarbij er tevens andere factoren van niet-economische aard zijn die het verband beïnvloeden en waarbij er gesteld kan worden dat financiële onafhankelijkheid niet per slot van rekening altijd zorgt voor bescherming tegen partnergeweld. Daarnaast heeft het verband een paradoxaal karakter. Hier wordt mee bedoeld dat het hebben van betaald werk zowel kan zorgen voor een beschermende factor als een risicofactor voor partnergeweld. Enerzijds biedt het de vrouw de mogelijkheid om zich sneller te wenden tot alternatieve middelen waarin zij haar veiligheid kan verzekeren en daarbij kan zij financieel gezien haar man gewoon verlaten, maar anderzijds ziet de man haar financiële onafhankelijkheid vaak als dreiging en kan dit juist de oorzaak zijn van zijn gewelddadige gedrag. Als laatste is er sprake van een wederkerig verband, partnergeweld heeft immers ook invloed op de economische positie die de vrouw heeft. Wanneer er sprake is van partnergeweld gaat dit vaak samen met controlerende tactieken van de man die zich uiten in volledige economische controle. Zo kan de vrouw de schijn hebben volledig onafhankelijk te zijn, terwijl de man eigenlijk alle touwtjes in handen heeft doordat hij bijvoorbeeld alle wachtwoorden bezit en financieel gezien alle beslissingen maakt.

Maatregelen Spanje
In Europa worden tevens maatregelen getroffen om femicide tegen te gaan. Zo is de Spaanse regering onlangs in crisisberaad gegaan voor de tweede keer in twee maanden om het aantal gevallen van femicide drastisch terug te dringen. Dit beraad kwam naar aanleiding van zeven verschillende moorden op vrouwen door hun ex- of huidige partners. Vanaf 2003 is de Spaanse regering de sterfgevallen van vrouwen gaan bijhouden en tot nu toe zijn er sinds 2003 1188 gevallen van femicide gemeld. De Spaanse minister is ten einde raad en heeft een aantal mogelijke oplossingen bedacht om het geweld tegen vrouwen tegen te gaan. Hij wil een campagne starten waarbij vrouwen worden gewaarschuwd om te gaan daten met een man die eerder geweld heeft gepleegd. Daarnaast moet er haast worden gemaakt met het geven van elektronische alarm-armbanden die vrouwen om kunnen doen wanneer zij bijvoorbeeld een straatverbod hebben tegen hun gewelddadige ex-partner. Volgens de minister van Justitie Pilar Llop worden deze armbanden sinds 2009 gebruikt en is er sindsdien geen enkele vrouw om het leven gebracht die deze armband droeg. De vraag is echter of dit de werkelijke oplossing is voor al het geweld.

Maatregelen Europese Unie
Verder heeft de Europese Commissie een wetsvoorstel gepresenteerd om het geweld tegen vrouwen en verder huiselijk geweld te bestrijden, daders te vervolgen en slachtofferhulp te bieden. Dit wetsvoorstel komt naar aanleiding van de schokkende cijfers die de EU bekend heeft gemaakt: één op de drie vrouwen stelt dat zij wel eens seksuele

> *“Wanneer er sprake is van partnergeweld gaat dit vaak samen met controlerende tactieken van de man die zich uiten in volledige economische controle.*

intimidatie heeft meegemaakt en één op de twintig vrouwen stelt te zijn verkracht. Omdat er voor vrouwen vaak nog een hoge drempel is om zelf hulp te zoeken of om aan te kloppen bij bepaalde instanties, heeft dit wetsvoorstel als doel dit gemakkelijker te maken. In het wetsvoorstel is specifieker gedefinieerd hoe de strafbaarstelling van bepaalde vormen van geweld tegen vrouwen in elkaar zit en is de toegang tot de rechtsbescherming vergemakkelijkt. Er is zelfs een speciale strategie van gendergelijkheid voor 2020-2025 gekomen om geweld tegen vrouwen te voorkomen en daarnaast is er in het actieplan van 2021 voor de Europese pijler van Sociale Rechten tevens aangehaald om geweld tegen vrouwen te bestrijden.

Seksuele intimidatie op internet
Daarnaast speelt in het hedendaagse tijdperk internet een essentiële rol, wat seksuele intimidatie in de hand kan werken. Voor seksuele intimidatie op internet geldt dat vrouwen die een belangrijke openbare functie claimen hier erg veel last van hebben. Hierbij kan vooral gedacht worden aan vrouwelijke politici, CEO’s en andere functies die veel gezag met zich meebrengen. Op internet worden zij gedetailleerd bedreigd en gestalkt. De mannen die deze opmerkingen maken zijn vaak erg conservatief ingesteld en willen het liefst dat de hedendaagse maatschappij zich weer zal voegen naar hoe de vrouwelijke rol in de maatschappij vroeger geregeld was. Voorbeelden zoals Andrew

Tate die hordes jongens achter zich aan heeft lopen die zich scharen achter zijn ideeën werken hieraan mee. Tate heeft onder andere opgeroepen dat vrouwen niet mogen vreemdgaan maar mannen wel, en dat mannen geweld mogen gebruiken indien een vrouw zich niet gehoorzaam gedraagt. Door internet verspreiden dit soort ideeën snel en vergroot dit de kans op seksuele intimidatie bij vrouwen, die hierdoor in een lastige positie gezet kunnen worden.

Situatie corona

Daarnaast heeft de tweeëneenhalf jaar corona ook zo zijn gevolgen gehad met betrekking tot huiselijk geweld. Voor de vrouwen die daarvoor al huiselijk geweld mee hadden gemaakt en tot overmaat van ramp door de coronamaatregelen ook niet meer naar buiten konden waren deze coronamaatregelen een ramp. Normaliter zochten veel van deze vrouwen hun toevluchtsoord in hun werk, vriendinnen of in de sportschool maar al deze factoren vielen in één klap weg. Er ontstond ook meer huiselijk geweld doordat partners zich meer in elkaars aanwezigheid bevonden en deze intensieve samenleving voor sommige koppels nieuw was. Het is dan ook geen verrassing dat het huiselijk geweld in deze periode sterk is toegenomen en dat er vaker dan voor de coronaperiode naar hulp werd gezocht. Het werd tijdens deze periode duidelijk dat er iets veranderd moest worden om deze kwetsbare groep vrouwen te helpen. Veel lidstaten van de Europese Unie hebben daarom actie ondernomen door middel van het opzetten van hulplijnen die vierentwintig uur per dag beschikbaar waren, het opzetten van bewustwordingscampagnes die uiting vonden in apotheken en het vergroten van de opvangcapaciteit waar vrouwen te allen tijde konden aankloppen. Ondanks deze verstrekkende verbetering ten opzichte van de hulp is dit nog niet voldoende. Momenteel is het Verdrag van Istanbul het belangrijkste en meest doeltreffende instrument dat de EU heeft inzake geweld tegen vrouwen. Echter, hebben reeds zes landen van de Europese Unie het verdrag met de daarin opgesomde bepalingen over geweld tegen vrouwen nog niet geratificeerd. Dit laat zien dat er met betrekking tot beleid nog grote stappen gemaakt moeten worden.

> *“Voor seksuele intimidatie op internet geldt dat vrouwen die een belangrijke openbare functie claimen hier erg veel last van hebben.*

Cijfers femicide in Europa

Volgens de statistieken van femicide in Europa doet Nederland het nog helemaal niet zo slecht. Polen

spant de kroon en heeft in het jaar 2020 400 gevallen van femicide gehad, daaropvolgend Duitsland met 117 gevallen, Italië met 102 gevallen, Hongarije met 99 gevallen en Frankrijk met 90 gevallen. Wie denkt dat femicide zich slechts voor doet in onderontwikkelde landen met een laag welvaartsniveau, heeft het dus mis. Maar ook in Nederland komt femicide voor met elke acht dagen een geval van femicide. Maar waarom horen wij zo weinig over deze vorm van moorden? Kaouthar Darmoni, die leiding geeft aan het kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis, stelt het volgende over femicide in Nederland. Zij stelt dat het niet wordt besproken, omdat het een ver-van-mijn-bed-show is, waarbij Nederlanders denken dat femicide zich slechts afspelen in echte macho-culturen zoals die in een paar Zuid-Europese landen. Maar femicide komt ook gewoon voor bij witte hoogopgeleide huishoudens. Nederland is zelfs op de Europese index van gendergelijkheid van de derde naar de vijfde plaats gezakt. Daarnaast staan we op de 31e plek van de Global Gender Gap van het World Economic Forum, wat erg laag is voor een land dat claimt vrouwenrechten maximaal in acht te nemen.

Hümeyra

Een bekend voorbeeld van femicide in Nederland is het verhaal van Hümeyra. Op 18 december 2018 wordt de 16-jarige Hümeyra doodgeschoten in de fietsenstalling van haar school, het Design College in Rotterdam. Op de beveiligingscamera is duidelijk te zien hoe de dader Hümeyra volgt en uiteindelijk schiet. Nadat zij op de grond ligt, schiet de dader nog zeven keer koelbloedig in haar hoofd en lichaam. Een bekend voorbeeld van femicide in de afgelopen jaren, waarbij de vraag vooral draaide om of er moord of doodslag bewezen kon worden. De dader, Bekir E., heeft zich destijds zelf aangegeven bij de politie en heeft tevens bekend. Bekir E. kreeg 14 jaar gevangenisstraf en terbeschikkingstelling voor doodslag, maar in het hoger

> *Het geweld van een man jegens een vrouw is nooit de schuld van een vrouw, en daarom moet er actie ondernomen blijven worden om dit onrecht in Europa te verminderen.*

beroep werd er door de Officier van Justitie 20 jaar gevangenisstraf en terbeschikkingstelling geëist. De Officier van Justitie stelt immers dat er sprake is van berekenend en kalm beraad, waarbij de dader het slachtoffer achtervolgt en daarbij meerdere keren schiet. Hoewel het goed is dat deze zaak dusdanig in het nieuws is gekomen, gaat het onderwerp femicide hieraan voorbij, omdat er vooral in wordt gegaan op de uitkomst met als aanleiding moord of doodslag. Is het niet veel nuttiger om Nederland meer in te lichten over de oorzaken van de moord, en uit te leggen op welke manier en waar aan de bel getrokken kan worden wanneer vrouwen hetzelfde meemaken? Hümeyra had immers last van extreme angst, had al meerdere doodsbedreigingen ontvangen en werd per slot van rekening elke dag door haar vader naar school gebracht.

Conclusie

Kortom, in Nederland wordt femicide als doodsoorzaak te weinig besproken. Nederlanders pretenderen dat dit een ver-van-mijn-bed-show is, terwijl er iedere acht dagen een vrouw aan overlijdt. De verdragen zoals het Verdrag van Istanbul zijn van groot belang en zouden door ieder land uitgevoerd moeten worden. Het beleid dat tijdens de coronapandemie is aangehaald dient verder behandeld te worden en het is belangrijk dat vrouwen weten waar en hoe zij eventueel toegankelijke hulp kunnen ontvangen. Het gewelddadige gedrag van mannen wordt in alle Europese landen al strafbaar gesteld, al blijkt dit vaak niet genoeg om femicide te voorkomen. Het geweld van een man jegens een vrouw is nooit de schuld van een vrouw, en daarom moet er actie ondernomen blijven worden om dit onrecht in Europa te verminderen. Want elke vrouw die om deze reden sterft, is er een te veel. ■

Stichting Jurist *in* Bedrijf

BIJDRAGE STUDIEVERENIGINGEN

FIRST Maastricht is dé studievereniging voor alle fiscale studenten van Maastricht University. Het doel van FIRST Maastricht is om de fiscale student in Maastricht op meerdere manieren kennis te laten maken met potentiële werkgevers en medestudenten. De studievereniging organiseert daarom verschillende activiteiten, zoals de *FIRST Fiscale Bedrijvendag,* de *fiscale recruitment-diners, kantoorbezoeken* en *borrels*. Het lidmaatschap bedraagt in het eerste jaar slechts €15,-. De leden ontvangen jaarlijks een belastingwettenbundel t.w.v. €30,- en hierdoor is het nog aantrekkelijker om lid te worden. FIRST Maastricht heeft echter nog veel meer te bieden. Zelfs eerstejaars rechtenstudenten kunnen bij ons lid worden als zij nog twijfelen tussen Rechtsgeleerdheid en Fiscaal Recht. Wie geen lid wordt van FIRST Maastricht is een dief van zijn of haar eigen portemonnee!

Gratis wettenbundel
FIRST Fiscale Bedrijvendag • Kantoorbezoeken • Borrels • Tentamentrainingen • Verenigingsblad de FIRM • En veel gezelligheid!

Wil je meer over ons en onze activiteiten te weten komen? Schroom dan niet om een kijkje op onze website te nemen *www.firstmaastricht.nl*. Inschrijven kan online via onze website. Daarnaast kun je altijd langskomen op onze bestuurskamer gevestigd aan de Bouillonstraat 3, C0.300d. Wij zijn van maandag t/m donderdag aanwezig tussen 10:45 uur en 13:15 uur. Voor vragen kun je altijd een e-mail sturen naar *bestuur@firstmaastricht.nl.*

Bestuur FIRST Maastricht 2022-2023	Voorzitter:	Pip Hendriks
	Secretaris:	Yael Canisius
	Penningmeester:	Esmée de Jong

Integrand is een landelijke non-profit organisatie voor en door studenten. Wij streven ernaar om het meest professionele studentennetwerk van Nederland te zijn. Op persoonlijke en toegankelijke wijze verbinden wij ambities van academische studenten en bedrijven met elkaar.
Tijdens of na je studie relevante ervaring opdoen bij een interessant bedrijf? Wij zoeken de stage, het werkstudentschap, het traineeship of de startersfunctie die perfect bij jou past. Wij bemiddelen voor alle studierichtingen en gedurende het proces zullen we je voorzien van tips om ervoor te zorgen dat jij aangenomen wordt voor aan topstage! Er zijn natuurlijke meerdere manieren om ervaring op te doen. Naast stages verzorgen wij trainingen om je sociale- en professionele skills een boost te geven. Ook organiseren wij interessante carrière evenementen, waarin je bedrijven kunt ontmoeten. Daarnaast checken wij CV's, organiseren wij LinkedIn fotoshoots, geven wij advies en nog veel meer. Kortom, wij stomen je helemaal klaar voor je toekomstige carrière!

Interesse in een van deze gratis diensten? Neem een kijkje op www.integrand.nl om te zien wat wij allemaal voor je kunnen doen! Mocht je nog vragen hebben, dan kun je ons bereiken via tel: 043-3883954, via e-mail: maastricht@integrand.nl of kom gezellig langs op ons kantoor aan de Tongerseweg 43.

Waarde lezer,

Middels deze editie van JiBulletin heb ik de eer en het waar genoegen om de grootste juridische faculteitsvereniging van de Universiteit Maastricht JFV Ouranos aan u voor te stellen. Wij organiseren op academisch en sociaal vlak zowel leerzame als ontspannende activiteiten voor enthousiaste Nederlandse én internationale studenten. Deze activiteiten worden georganiseerd door de vele commissies die Ouranos rijk is. Zo hebben wij onder andere een Academic Committee en een Master Committee die zich bezighouden met het organiseren van academische activiteiten, zoals lezingen, workshops en kantoorbezoeken. Bovendien bieden wij geëngageerde studenten de mogelijkheid om deel te nemen aan de studentenpolitiek. Daarnaast worden ook nog vele andere activiteiten door ons en de commissies georganiseerd zoals Lex Mosae, de European Career Day, het gala, en de reisjes naar Barcelona, Brussel, en Den Haag. Buiten deze academische activiteiten moeten we natuurlijk niet vergeten om onze feestjes en wekelijkse borrels op te noemen, die altijd voor veel gezelligheid zorgen. Kortom, JFV Ouranos kan worden gezien als een verrijking van het leven van de Maastrichtse rechtenstudent in meerdere opzichten. Voor meer informatie kunt u een bezoek brengen aan onze website www.jfvouranos.nl of een mailtje sturen naar info@jfvouranos.nl. Natuurlijk bent u ook altijd van harte welkom om langs te komen op de bestuurskamer die is gelegen op de Rechtenfaculteit zelf. Wij zijn iedere werkdag geopend van 10:30u tot 13:30u. Graag zien we u binnenkort op een van onze activiteiten of voor een kopje koffie in onze bestuurskamer!

Met vriendelijke groet,
Namens het 39e bestuur
Maarten Post
Voorzitter der JFV Ouranos 2022-2023

Beste rechtenstudent,

Namens **Pleitgenootschap Gaius** stel ik je graag voor aan onze studievereniging.
Pleitgenootschap Gaius biedt rechtenstudenten de kans om juridische vaardigheden, zoals pleiten, vonnissen schrijven en spreken voor publiek, te oefenen en verder te ontwikkelen. Een keer per maand wordt hiervoor een pleitavond georganiseerd, waarbij twee studenten optreden als advocaat en/of officier van justitie om een zaak te bepleiten en drie studenten de rechtbank vormen. Hierbij worden regelmatig advocatenkantoren uitgenodigd, om de deelnemers van professionele feedback te voorzien en om ze gelegenheid te bieden contact te leggen met deze kantoren voor een eventuele stage of zelfs een baan. Al deze avonden worden afgesloten met een gezellige borrelavond.
Daarnaast organiseert **Gaius** diverse (sociale) activiteiten zoals etentjes, workshops, lezingen, kantoorbezoeken, een avondje bowlen of klimmen en kennismakingsborrels om nieuwe of potentiële leden voor te stellen aan de vereniging. Ook vindt er ieder jaar een kerstdiner plaats. Tenslotte neemt Gaius regelmatig deel aan diverse pleitwedstrijden, waarbij leden hun pleitvaardigheden op de proef kunnen stellen en hun netwerk kunnen uitbreiden op de aansluitende borrel.
Wil je meer weten over onze vereniging of zou je eens vrijblijvend kennis willen maken? Stuur dan een mailtje naar bestuur@pleitgenootschapgaius.nl of kijk op onze website www.pleitgenootschapgaius.nl.

Hartelijke groet,
Bestuur Pleitgenootschap Gaius 2022-2023

Voorzitter: Beyza Akca
Secretaris: Rick Ponjee
Penningmeester: Tom Raaijmakers

MAAIKE LUSTENHOUWER

Bevlogen over aviation law

Vanaf mijn kamer op de 27ste verdieping van het kantoor van AKD in de Maastoren kijk ik uit op de aanvliegroute naar baan 24 van de luchthaven Rotterdam. Het uitzicht op naderende vliegtuigen van kleine general aviation vliegtuigen tot commerciële Boeing 737's blijft prachtig. Hoewel ik inmiddels aardig op de hoogte ben van aerodynamische principes blijft luchtvaart voor mij toch iets magisch hebben. Het is wonderlijk dat er iedere dag duizenden vliegtuigen nagenoeg op tijd de lucht in gaan. Ik realiseer mij dan hoeveel geluk ik heb gehad dat ik volledig per toeval in de internationale wereld van het luchtrecht ben gerold. Maar hoe is dat zo gekomen?

Net als wellicht vele studenten had ik werkelijk geen idee welke richting ik op zou willen. Strafrecht en bestuursrecht kon ik snel van mijn lijstje afstrepen. Dat ik graag in het civiele recht zou willen werken was mij wel duidelijk maar dat is een erg breed begrip. Op advies van een medestudent heb ik mij ingeschreven voor het keuzevak zeerecht. Ik wist niet precies wat het vak inhield maar had vernomen dat de professor erg leuk les kon geven. Dat bleek een understatement. Al tijdens de eerste les waarin aan de hand van een badeend werd uitgelegd wat de juridische definitie is van een schip, werd mijn interesse gewekt. Mede aan de hand van vele plaatjes van zinkende schepen en uit containers spuitend vuurwerk heeft de professor ons wegwijs gemaakt in de complexe wereld van het internationale transportrecht. Het recht gaat meer leven wanneer het wordt uitgelegd aan de hand van sprekende voorbeelden. Ik was dan ook blij dat ik mijn scriptie mocht schrijven op het gebied van zeerecht.

Na mijn scriptie ben ik als advocaat-stagiaire aan het werk gegaan binnen de vakgroepen transport en internationale handel. In de transport- en handelspraktijk wordt veel geprocedeerd. Het duurde dan ook niet lang voor ik een aantal internationale wegtransport zaken op mijn bureau aantrof die ik zelf mocht behandelen. Het werd mij duidelijk dat je als advocaat eerst de feiten van de zaak goed voor ogen moet hebben voordat je juridische conclusies kan trekken. Voor iemand zonder technische achtergrond was dat een uitdaging. Zo heb ik het lef gehad om op een van mijn eerste dagen aan mijn patroon te vragen naar het begrip dieplader. Hij keek mij lachend aan en zei "google dat maar". Een dieplader bleek eenvoudig te googelen. Dat geldt overigens lang niet voor alles. Voor de meeste zaken is specialistische kennis nodig waarbij het soms ook nodig is om een expert in te schakelen om de oorzaak van het voorval vast te stellen. Juist het tot op de boden uitzoeken van een zaak maakt het werk voor mij erg leuk. Zeker als je de client weet te overtuigen dat je toch echt even langs moet komen om de situatie ter plaatse te zien. Immers, als je het zelf niet begrijpt, hoe moet je de situatie dan aan een rechter uitleggen?

Ongeveer halverwege mijn advocaat stage werd mij gevraagd om de vakgroep luchtrecht te helpen met twee grote dossiers. Gedacht werd aan een periode van 3 maanden. Het was liefde op het eerste gezicht.

Het luchtrecht is net als alle andere transportmodaliteiten in hoge mate internationaal. Mijn cliënten komen uit verschillende delen van de wereld. Ik heb dan ook vaak te maken met andere rechtstelsels en culturen. Dat maakt het werk zo uitdagend. In de praktijk blijkt ook dat verdragen en verordeningen niet altijd uniform worden toegepast. In dat verband heb ik dan ook regelmatig contact met advocaten uit het buitenland. Een bijkomend voordeel is dat ik regelmatig congressen in het buitenland mag bijwonen.

Ook de industrie spreekt tot de verbeelding. Het was voor mij dan ook geen straf om uit te zoeken hoe ik de technische documentatie behorend bij een vliegtuig moest lezen en wat alle afkortingen in een weerbericht voor de luchtvaart betekenen. Het is indrukwekkend om te zien wat er zich allemaal achter de schermen en in de cockpit (ik bedoel natuurlijk flight deck) afspeelt om vluchten veilig en op tijd uit te voeren onder soms uitdagende omstandigheden. Pas wanneer je in de hangaar naast een Boeing 787 staat realiseer je je hoe groot het vliegtuig is!

Na de drie maanden ben ik dan ook blijven werken in het luchtrecht en heb daar geen dag spijt van gehad.

Wat is mijn tip voor studenten? Het is waarschijnlijk een open deur maar richt je niet alleen op de gebaande paden. Spreek met verschillende advocaten en vraag naar praktijk en de ervaringen. Wie weet vind je op die manier een rechtsgebied waar jij veel plezier aan kan beleven. ■

Kennismaken met Loyens & Loeff

Studeer jij Nederlands recht, notarieel recht, fiscaal recht en/of fiscale economie? Wil jij met mensen werken die ambitieus, gedreven en gefocust zijn; zowel op werk als daarbuiten? En ben jij op zoek naar een baan waar je volledig jezelf kan zijn? Maak dan nu kennis met Loyens & Loeff!

Livia 't Hoen (civiel):
livia.t.hoen@loyensloeff.com, +31 10 224 62 56

Noa Moerel (civiel):
noa.moerel@loyensloeff.com, +31 10 224 62 70

Elisabeth Visser (fiscaal):
elisabeth.visser@loyensloeff.com, +31 20 578 53 21

loyensloeffcareers.com